

Рівненський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти

Кабінет позашкільної освіти

***ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
ВІДПОЧИНКУ ДІТЕЙ У
ПРИШКІЛЬНОМУ ТАБОРІ
(з досвіду роботи)***

Рівне 2012

УДК 371.217.3
ББК 74.200.585.8
С 91

Технології організації відпочинку дітей у пришкільному таборі (з досвіду роботи): практичний посібник/ упор. Н.І.Полицяк. - Рівне: РОІППО, 2012. – 48 с.

Упорядник:

Полицяк Н.І., методист кабінету позашкільної освіти.

Рецензенти:

Т.Ковбасюк, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки та психології РОІППО

Н.Давидюк, завідувач кабінету позашкільної освіти Рівненського ОІППО

Н.Вакульчик, директор Бабинської ЗОШ І-ІІІ ст. Гошанського району

Відповідальний за випуск: М. Віднічук, ректор Рівненського ОІППО, кандидат педагогічних наук, доцент, академік УААН.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою РОІППО
(Протокол № 6 від 20.12.2012 р.)

Посібник містить інформаційно-методичні матеріали на допомогу педагогічним працівникам в організації відпочинку та дозвіллевої діяльності дітей в умовах пришкільного табору. Рекомендований педагогам пришкільних таборів.

Зміст

Передмова	4
I. Підготовка до роботи пришкільного табору. Нормативно-правова база.	5
1.1. Алгоритм підготовки до роботи пришкільного табору.	5
1.2. Примірні документація пришкільного табору.	6
1.3. Куточок табірної зміни та куточок загону.	8
1.4. План-сітка виховної роботи пришкільного табору відпочинку «Берізка» (Острозька ЗОШ I-III ст. № 3).	10
II. Технології активізації дозвілєвої діяльності дітей та підлітків у пришкільних таборах (з досвіду роботи пришкільних таборів області).	12
2.1. Проект «Моя маленька та велика Батьківщина» (табір «Берізка», Острозька ЗОШ I-III ст. № 3).	12
2.2. Програма літнього відпочинку вихованців табору «Сонечко» (табір «Сонечко», Воскодавська ЗОШ I-III ст. Гоцанського району).	13
2.3. Тренінг із теми «Збережемо довкілля» (табір «Соняшник», Здолбунівська I-III ст. ЗОШ № 4).	18
2.4. Свято здоров'я (табір «Паросток», Великоомелянський НВК «Школа-гімназія»).	20
2.5. Казковий ералаш (табір «Вітрила», Залузька ЗОШ I-III ст. Дубровицького району).	26
2.6. Фестиваль казок (табір «Радість», Пугачівська ЗОШ I – III ст. Млинівського району).	29
III. Методика професійної орієнтації та формування здоров'язберігаючої компетентності дітей у пришкільних таборах.	34
3.1. Цикл бесід про здоров'я «Здоров'я – найдорожчий скарб людини» (табір «Веснянка», Корецька ЗОШ I-III ст. № 1).	34
3.2. Моя майбутня професія (табір «Усмішка», Здолбунівська ЗОШ № 5).	40
3.3. Заняття з елементами тренінгу «Вчимося спілкуватися» (табір «Усмішка», Здолбунівська ЗОШ I-III ст. № 5).	45
Література.	48
Додатки.	
Додаток 1. Презентація учнівського проекту «Острозька Біблія» (табір «Берізка», Острозька ЗОШ I-III ст. № 3).	
Додаток 2. Презентація табору «Веселковий дивосвіт» (Заслуцька ЗОШ I-II ст. Дубровицький район).	
Додаток 3. Презентація табору «Веселка» (Розвазька ЗОШ I-III ст. Острозького району).	
Додаток 4. Презентація табору «Сонечко» (Звіздівська ЗОШ I-III ст. Костопільського району).	
Додаток 5. Презентація табору «Росинка» (Костопільська ЗОШ I-III ст. № 2).	

ПЕРЕДМОВА

Організація літнього відпочинку дітей є складовою частиною безперервного та послідовного процесу виховання. Дитячі заклади відпочинку створюють умови для педагогічно обґрунтованого, змістовного та цікавого дозвілля дітей, дають можливість їм творчо розвиватися, духовно та інтелектуально збагачуватися, розширювати світогляд.

Вихователі пришкільних таборів покликані створити необхідні умови для творчого розвитку дітей, задоволення їх інтересів у гуртках, секціях, клубах. Тому метою виховної роботи табору є: сприяння фізичному, творчому, духовному та інтелектуальному розвитку дітей. Дана мета реалізується через такі завдання, як:

- долучення дітей до соціального досвіду, створення у таборі відносин співпраці та співтворчості;
- розвиток творчого потенціалу дитини, залучення її до колективної та індивідуальної діяльності;
- методична та практична допомога вихователям та керівникам гуртків щодо організації та проведення заходів.

Організація пришкільного табору – це самостійна педагогічна діяльність із повною відповідальністю за життя, фізичне, психологічне та моральне здоров'я дітей, їх повноцінний відпочинок і розвиток. На канікулах діти по-іншому сприймають довкілля і все, що з ними відбувається. В умовах відпочинку діти проявляють себе по-різному, у них зовсім інші потреби, очікування, ніж у навчальний час.

Пришкільний табір реалізує принцип наступності і безперервності виховання, виконує по відношенню до школи компенсуючу функцію, дає можливість дітям не лише відпочити, зняти фізичне і психічне навантаження навчального року, але й створює нові умови для збагачення їх соціального досвіду, можливість перевірки і застосування нових знань і вмінь у різноманітній практичній діяльності, яка наповнена грою, романтикою і базується на розвитку дитячої ініціативи та самодіяльності.

Важливо і те, щоб під час роботи пришкільних таборів дотримувались права дітей. Кожна дитина повинна почувати себе повноцінним членом дитячого колективу в якому панують взаєморозуміння, дружба, взаємодопомога. Дружніми і толерантними мають бути відносини між дітьми і вихователями, які вміло спрямовують діяльність дітей у потрібне русло, сприяють формуванню рис громадянськості.

Даний посібник укладений з метою допомоги педагогам пришкільних таборів у виборі форм, методів роботи з дітьми молодшого та середнього шкільного віку. Матеріал посібника структурований за III розділами. У першому розділі приділено увагу організації підготовки до роботи пришкільного табору та нормативно-правовій базі. Другий розділ містить програми літнього відпочинку, проекти та різноманітні технології активізації відпочинку дітей у пришкільних таборах. У третьому розділі пропонується методика професійної орієнтації дітей, а також представлено цикл бесід із формування здоров'язберігаючої компетентності дітей.

I. Підготовка до роботи пришкільного табору.

1.1. Алгоритм підготовки до роботи пришкільного табору.

Підготовка до роботи пришкільного табору починається задовго до його відкриття. Вона повинна проводитись протягом року. Пропонуємо основні етапи підготовки.

- ❖ **Аналіз проведеної роботи.** Здійснюють глибокий аналіз діяльності попереднього табору, визначають недоліки, щоб не допустити їх у подальшій роботі, враховують позитивні сторони. Виходячи з аналізу роботи визначають напрями роботи, форми і методи організації літнього відпочинку на наступний рік.
- ❖ **Вивчення методичної літератури.** Упродовж року вивчають досвід роботи інших таборів, відбирають найбільш цікаві і вдалі для конкретних умов форми і методи роботи з дітьми.
- ❖ **Робота з батьками.** Проводять батьківські збори, щоб: врахувати думку батьків щодо планування роботи пришкільного табору, отримати інформацію про кількість дітей, які мають бажання відвідувати табір, укласти попередні списки учнів, вивчити можливість залучення батьків до проведення заходів та участі батьків у різноманітних конкурсах.
- ❖ **Комплектування табору педагогічними кадрами.** Роль вихователів можуть виконувати як учителі школи, так і керівники гуртків.

Вихователі повинні мати досвід роботи в таборах. З вихователями-новачками слід провести попередню підготовчу (індивідуальну та групову) роботу [6].

Пришкільний табір, окрім створення умов для відпочинку дітей, має значний потенціал для виховання особистості через залучення до пізнавальної, трудової, ігрової, художньо-естетичної, фізкультурно-спортивної, екологічної діяльності, які доцільно чергувати для оптимального розподілу навантаження протягом дня та всієї табірної зміни.

План роботи табору має включати заходи за такими напрямками:

- патріотичне та громадянське виховання;
- морально-етичне виховання;
- художньо-естетичне виховання;
- екологічне виховання;
- трудове виховання;
- фізичне виховання.

Складовою життєдіяльності дітей у таборі є організація роботи гуртків. Графік роботи гуртків складається так, щоб чергувались різні види діяльності (спорт, художня праця, музика, хореографія, театралізація). Робота гуртків у таборі будується з урахуванням короткочасності перебування дітей в таборі, невеликої кількості занять (8-10 за зміну). Кожна дитина має обов'язково побачити результати своєї творчості, в зв'язку з цим робота спрямовується на виконання конкретної справи: навчитися плести з бісеру квітку, вишивати українські візерунки, створювати малюнки за допомогою комп'ютерної програми тощо. Для роботи керівники гуртків мають обирати кращі твори літературного, музичного, художнього мистецтва. Кожна річ, що виготовлена дитиною, має відповідати

виховним цілям, має бути корисною та красивою, тому слід пред'являти високі вимоги до пропонованих дітям зразків, творчих завдань, театральних постанов.

Відповідно до плану роботи та з метою попередження нещасних випадків з дітьми під час табірної зміни можна провести бесіди:

- Правила користування електроприладами;
- Правила протипожежної безпеки;
- Правила безпеки на водоймах;
- Правила безпечної їзди на велосипеді;
- Правила захисту від комах, кліщів, комарів;
- Сонце: наш друг та ворог;
- Обережно! Отруйні гриби!;
- Обережно! Не всі ягоди корисні;
- Аукціон знань з надання першої медичної допомоги;
- Конкурс знавців правил дорожнього руху, правил пожежної безпеки;
- Гра з правил дорожнього руху «Випробування на дорозі»;
- Конкурс «Щоб не трапилось біди, правил безпеки дотримуйся завжди»;
- Вікторина «Азбука безпеки»;
- Гра «Сам собі рятувальник»;
- Конкурс малюнків «Небезпеки, що оточують нас».

1.2. Примірна документація пришкільного табору.

Підготовка необхідної документації пришкільного табору – це важливий етап, який менше стосується вихователів, а більше керівників табору, керівників закладів освіти, в яких табір буде функціонувати.

Табір у своїй діяльності керується Конституцією України, Законом України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» (№ 375-VI від 04.09.2008 р.), Типовим положенням про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку (затвердженим Постановою КМ України № 422 від 28.04.2009 р.), наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України №223 від 12.04.2012 р. «Про організацію літнього оздоровлення та відпочинку дітей у 2012 році», наказами управління освіти і науки обласної державної адміністрації та відділів освіти районної державної адміністрації, іншими нормативно-правовими актами та власним Положенням.

Пришкільний табір – самостійна адміністративна структура при загальноосвітньому навчальному закладі. Тому, як і будь-який заклад, пришкільний табір повинен мати документи, які регламентують його роботу:

1. Нормативні документи місцевих органів влади, відділу освіти щодо організації літнього відпочинку та оздоровлення школярів.
2. Положення про пришкільний табір із денним перебуванням.
3. Книгу наказів пришкільного табору, серед яких обов'язковими є накази:
  - «Про організацію пришкільного табору з денним перебуванням»;
  - «Про зарахування учнів у пришкільний табір із денним перебуванням»;
  - «Про відповідальність співробітників пришкільного табору з денним перебуванням за життя і здоров'я дітей»;

- «Про профілактичну роботу щодо запобігання дитячого травматизму в пришкільному таборі з денним перебуванням»;
- «Про протипожежну безпеку в пришкільному таборі з денним перебуванням».

4. Медичні документи:

- дозвіл районної санітарно-епідеміологічної служби на відкриття пришкільного табору з денним перебуванням;
- санітарні книжки працівників пришкільного табору з денним перебуванням;
- медичні довідки дітей про щеплення;
- режим дня пришкільного табору з денним перебуванням.

5. Організаційні документи:

- заяви батьків;
- контингент дітей пришкільного табору;
- штатний розпис;
- посадові інструкції для всіх працівників;
- графік роботи вихователів;
- графік роботи спеціалістів, залучених до роботи в пришкільному таборі;
- графік роботи технічних працівників;
- план роботи пришкільного табору;
- щоденне меню;
- журнал відвідування вихованцями пришкільного табору;
- журнал обліку робочого часу вихователів пришкільного табору.

6. Документи з питань профілактики травматизму та охорони здоров'я:

- інструкції з охорони праці та безпеки життєдіяльності для працівників та вихователів пришкільного табору;
- куточок основ безпеки життєдіяльності та правил дорожнього руху;
- журнал реєстрації інструктажів із охорони праці та безпеки;
- інструкція про дії вихователів на випадок пожежі;
- план евакуації на випадок пожежі у пришкільному таборі;
- інструкція про поточні заходи (екскурсії, подорожі, походи).

Охорона життя та здоров'я дітей під час відпочинку – це одне з найважливіших питань у роботі табору з денним перебуванням. Перед початком зміни працівники табору мають ознайомитися та підписатися під відповідними наказами, отримати посадові обов'язки, інструкції з техніки безпеки, пройти відповідні інструктажі.

У перший день роботи табору з вихованцями проводиться вступний інструктаж з безпеки життєдіяльності, ознайомлення з правилами поведінки у таборі, під час екскурсій, прогулянок на природі. Перед кожним виходом за межі табору для вихователів проводяться цільові інструктажі, що фіксується у відповідних журналах.

7. Звіт про роботу пришкільного табору з денним перебуванням (по закінченню зміни) [6].

1.3. Куточок табірної зміни та куточок загону.

Під час табірної зміни дітей завжди цікавлять успіхи свого загону в цілому і кожного учня зокрема, результати змагань, конкурсів та творчих заходів. Вони люблять читати розумні і корисні поради своїх вожатих, оцінювати результати своїх успіхів у порівнянні з іншими. Особливо цікаво спостерігати за динамікою розвитку учня як особистості, за його місцем у загоні. А це наочно видно з матеріалів табірної зміни, тому що побачити позитивну інформацію про себе – стимул для хорошої роботи під час проведення масових заходів.

Місцем, де сконцентрована вся інформація про роботу та результати діяльності учнів у таборі, повинен стати куточок табірної зміни. Це своєрідна газета, причому, постійно діюча, жива, творча.

Ще на початку зміни учні повинні знати про наявність такого куточка, назви його рубрик, розуміти принципи підбору матеріалів до кожної рубрики.

Необхідно вибрати з числа членів табору учнів, які прийматимуть безпосередню участь у зборі та оформленні матеріалів – редакційну колегію. Це, як правило, 3-4 особи, кожен із яких повинен відповідати за певний напрям роботи по оформленню куточка.

Узагалі куточок табірної зміни покликаний розвивати активність дітей, розширювати їхні знання та вміння, допомагати у вихованні естетичних смаків, викликати в учнів інтерес до роботи та здорового суперництва між собою, навчати культурі оформлення куточка, пробуджувати інтерес до життя свого колективу [5].

Табірний куточок – це творчість керівників і учнів, але його оформлення повинно відповідати певним вимогам:

- у куточку повинні розміщуватись як офіційні інформативні матеріали (розклад, обов'язки тощо), так і розважальні, пізнавальні матеріали та новини (про день народження, фотоколаж тощо);
- зміст, форми подання та матеріали рубрик куточка повинні змінюватись;
- куточок повинен відображати різноманітні боки життя прищільного табору;
- в оформленні куточка і поновленні його рубрик повинні брати участь як учні, так і дорослі (корекція роботи редакційної колегії та допомога в оформленні матеріалів) [7].

Важливим є також оформлення приміщень загонів, що є справою колективною, в якій має знайтись місце кожній дитині, в якій кожен зможе реалізувати свої вміння та здібності.

Куточок загону - це його візитна картка, де відображено життя та діяльність дітей впродовж відпочинку у таборі. Складовими оформлення куточку загону можуть бути: назва, девіз, емблема, пісня. Куточок може включати такі рубрики:

- план роботи на зміну (яскраво, нестандартно оформлений, з малюнками);
- путівка дня;
- список, обов'язки та доручення дітей загону;
- вітання;
- корисні поради;
- сторінка творчості;

- екран настрою.

Можливе оформлення альбому загону, де буде відображатися кожен день зміни, участь у заходах, конкурсах, змаганнях.

Значна увага керівника та працівників табору приділяється обладнанню кімнати для ігор, перегляду відеофільмів, телепередач, прослуховування музики. В кімнаті має бути килим, столи (краще розташувати їх по колу або квадратом). Безперечно, тут має знаходитися відео- та аудіотека, ігротека (настільні ігри, шахи, дитяче доміно), набори олівців, фломастерів, фарб, кольорового паперу. Саме в цій кімнаті можна проводити дискусії, обговорення книг, фільмів, телепередач, командні та індивідуальні інтелектуальні змагання. Для організації змістовного дозвілля можна використовувати комп'ютерні класи, де діти в ігровій формі отримують знання з комп'ютерної грамотності.

1.4. ПЛАН – СІТКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ ПРИШКІЛЬНОГО ТАБОРУ ВІДПОЧИНКУ “БЕРІЗКА” (Острозька ЗОШ І-ІІІ ст. № 3)

28.05.2012	29.05.2012	30.05.2012	31.05.2012	01.06.2012
<p>«Здрастуй табір «Берізка – 2012»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Зустріч дітей та міні - тренінг “Давайте познайомимось”. • Вступний інструктаж безпечної поведінки під час перебування в таборі. • Розучування народних пісень, ігор. Підготовка до відкриття табору. • Бесіда «Дорога додому». • Рухливі ігри на свіжому повітрі: «День і ніч». 	<p>«Відкриття табору «Берізка – 2012»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Урочисте відкриття табірної зміни «Барви сонячного літа». • Літній кінозал “Літо човником пливе...”. Перегляд мультфільмів: «Було літо», «Дід Мороз та літо», «Літо kota Леопольда». • Рухливі ігри на свіжому повітрі: рольова гра «Колобок». • Конкурс малюнків на асфальті «Ура, канікули!». • Організація роботи краєзнавчого клубу «Пізнай рідний край» та ознайомлення з метою та завданнями проекту пришкольного табору «Берізка» «Моя маленька та велика Батьківщина». 	<p>«День здоров'я»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Бесіда з медпрацівником та вихователями «Будь чистим і охайним. Правила особистої гігієни». • Спортивний марафон «В гостях у Котигорошка» • Лісова прогулянка «Здрастуй, літо!» та збір лікарських трав. • Рухливі ігри на свіжому повітрі: гра «Море хвилюється раз...». • Робота краєзнавчого клубу «Пізнай рідний край» на тему «Історія національної державної української символіки». 	<p>«День фізкультури і спорту» Відкриття спартакіади</p> <ul style="list-style-type: none"> • Урочисте відкриття малої спартакіади. • Профілактична бесіда «Правила поведінки на спортивному майданчику». • «Веселі старти» • Настільні спортивні ігри: шахи, шашки. • Рухливі ігри на свіжому повітрі: гра «Вожатий, вожатий...». • Робота краєзнавчого клубу «Пізнай рідний край» з теми «З батьківської криниці: розвиток гончарства на території Волинського Полісся». 	<p>«День захисту дітей»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Участь у міському святі. • Конкурс малюнку на асфальті «Щасливе дитинство». • Літній кінозал «Веселі дітки». Перегляд мультфільмів: «Антошка», «Петрик П'яточкин», «Вовка у три дев'ятому царстві». • Рухливі ігри на свіжому повітрі: ігри в м'ячик.
05.06.2012	06.06.2012	07.06.2012	08.06.2012	11.06.2012
<p>«День психології та арт-терапії»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Арт-тренінг «Світ арт-терапії: допоможи собі сам». • Арт-терапія через живопис «Прихований світ Октавіо Окампо». • Заняття на розвиток уваги та сприйняття «Камуфляж в 	<p>«День краси»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Конкурс краси та грації "Найчарівніша принцеса". • Година творчості «Краса своїми руками». • Робота краєзнавчого клубу «Пізнай рідний край» з теми «З батьківської криниці: звичаї 	<p>«День книги»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Екскурсія в музей Книги. • “Книжкова лікарня” в бібліотеці. • Пазли, шахи, шашки, настільні ігри. • Презентація «Ілюстрації в українській дитячій книзі». • Робота краєзнавчого клубу «Пізнай рідний край» над темою: «Острозька Біблія – слово 	<p>“До Дня мальовничого Острога”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Екскурсії в історико-культурний заповідник та НУ “Острозька академія”. • Екскурсія по місту Острог . • Конкурс малюнків «Острог очима дітей». • Презентація роботи краєзнавчо- 	<p>«День мистецтва»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розважально-конкурсна програма “Фабрика зірок”. • Робота краєзнавчого клубу «Пізнай рідний край» з теми «Творчий портрет: вільний дух і вільний світ творчості Марії Приймаченко». • Конкурс малюнків на асфальті

<p>природі».</p> <ul style="list-style-type: none"> Рухливі народні ігри на свіжому повітрі. 	<p>і традиції, пов'язані з народженням дитини».</p> <ul style="list-style-type: none"> Урок-мандрівка «Найкрасивіші місця в нашому місті». 	<p>Боже до людини».</p>	<p>го клубу «Острозька Біблія – слово Боже до людини».</p> <ul style="list-style-type: none"> Перегляд документального фільму «Острог», відеоролик «Острог - чудове місто». 	<p>«Герб моє рідни».</p>
<p>12.06.2012</p> <p>«День здорового гумору»</p> <ul style="list-style-type: none"> Конкурс «Весела гуморина». Ігрові програми, розваги. Казково-музичний кінозал «В гостях у казки». 	<p>13.06.2012</p> <p>«День туризму»</p> <ul style="list-style-type: none"> Розважально-конкурсна програма «Посвята в туристи». Екскурсія до пам'ятника загиблим воїнам-інтернаціоналістам «Чорний тюльпан». Гра-подорож «Скільки у сонця проміння для всіх, стільки у нас і забав і утіх», Свято печеної картоплі. 	<p>14.06.2012</p> <p>«День безпеки життєдіяльності під гаслом «Діти за безпечне життя»</p> <ul style="list-style-type: none"> Екскурсія у пожежну частину міста. Перегляд мультфільмів із серії «Уроки обережності», «Стасик та його друзі», «Правила поведінки з електро-приладами», «Правила поведінки дітей під час пожегу», «Кішкин дім», «Правила поведінки на вулиці» тощо. Розучування дитячих пісень, ігор. Підготовка до закриття табору. 	<p>15.06.2012</p> <p>«День закриття табору»</p> <ul style="list-style-type: none"> Свято «Прощавай «Берізка – 2012!». Святковий концерт «Від усієї душі». Солодкий стіл, танці та пісні... Прощання. 	

II. Технології активізації дозвіллєвої діяльності дітей у пришкільних таборах (з досвіду роботи педагогів пришкільних таборів області)

2.1. ПРОЕКТ «МОЯ МАЛЕНЬКА ТА ВЕЛИКА БАТЬКІВЩИНА»

(Табір "Берізка" Острозької ЗОШ I-III ст. № 3)

Вивчення історії в сучасній школі дозволяє ознайомитися з макроісторією (історією світу, Європи, України) і скласти загальні уявлення про цілісність і певні закономірності історичного процесу. Однак сучасні програми шкільних курсів історії залишають мало часу для вивчення місцевої історії, яка, на наш погляд, є основою історичного пізнання кожного школяра. Загальновідомо, що все починається з простого, малого, яке краще сприймається та пізнається. Запропоновані програмою навчальні години для історії рідного краю не дозволяють пізнати історичне середовище, в якому проживають діти, в якому формувались їхні родини, сім'ї. Байдужість значної частини дорослих до формування історичної пам'яті підрастаючого покоління, негативний вплив сучасної масової культури на усвідомлення етнічної культурно-історичної ідентичності сучасних школярів не сприяють поверненню молоді до її історичного коріння, витоків. Виховання поваги до полікультурності, розуміння історичних взаємовпливів у навколишньому суспільному середовищі, взаємозв'язок місцевої історії з історією країни, континенту, світу сприятимуть становленню толерантної та свідомої сучасної молоді.

Мета проекту – залучити школярів до активного вивчення місцевої історії та культурних надбань рідного краю, посилити мотивацію у вивченні історії рідного краю.

Завдання проекту:

- залучити школярів до групової пізнавальної діяльності, розвивати навички співпраці та пошуку інформації;
- підготувати групу екскурсоводів із школярів;
- випустити шкільну газету;
- зібрати інформаційні матеріали (відповідно до теми проекту) для передачі по місцевому радіо .

Очікувані результати:

- учні поглиблюють знання про історичну географію рідного краю, суспільні цінності, дізнаються про походження назв вулиць населеного пункту тощо;
- учасники вдосконалять навички пошуку інформації, її підбір, узагальнення, систематизацію та презентацію;
- навчаться розповідати про походження, зміст і культурно-історичне значення історико-географічних назв;
- зможуть проводити екскурсії для однолітків і всіх тих, хто цікавиться історією населеного пункту;

- умітимуть готувати матеріали для місцевого радіо, газети;
- навчатися випускати шкільну газету на історичну тематику та презентувати результати своєї пошукової роботи.

Вид проекту: груповий.

Виконавці проекту: учні пришкільного табору, вихователі, педагог-організатор, бібліотекар.

Термін виконання проекту: від 28.05 до 15.06.2012, залежно від кількості вибраних для дослідження об'єктів.

Умови реалізації:

- а) дидактичні – уміння шукати та опрацьовувати інформацію, уміння контактувати з представниками різних установ;
- б) організаційні – функціонування краєзнавчого клубу «Пізнай рідний край»;
- в) матеріальні - кошти на екскурсії (за потребою), на поштові витрати, канцтовари.

Методичні рекомендації для учасників проекту

Даний проект може виконуватись учнями шкіл та учнями пришкільних таборів. Різниця полягатиме лише у виборі об'єкта дослідження. Варто врахувати таке: чим старші учні - учасники проекту, тим серйознішим має бути процес збору інформації, яка потім буде використовуватись у темах з історичного краєзнавства.

Учні основної школи можуть зайнятись дослідженнями легенд рідного краю, походженням історико-географічних назв, перебуванням на території краю відомих діячів тощо. Особливо уважно слід поставитись до етнічного «сліду» в назві.

Результатом цього проекту може стати поява інформаційних презентацій та матеріалів на тему «Моя маленька та велика Батьківщина», дослідження яких дасть поштовх до обговорення, дискусій про суспільні цінності, історичну пам'ять та її суспільно-культурне значення.

2.2. ПРОГРАМА ЛІТНЬОГО ВІДПОЧИНКУ ВИХОВАНЦІВ ТАБОРУ «СОНЕЧКО»

Табір «Сонечко» Воскодавської ЗОШ І-ІІІ ст. Гоцманського району

Програма літнього відпочинку вихованців пришкільного табору «Сонечко» розроблено на основі Закону України «Про загальну середню освіту», де визначено ряд завдань, а саме:

- виховання громадянина України;
- формування особистості учня (вихованця);
- виховання шанобливого ставлення до національних цінностей українського народу;
- виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян, формування гігієнічних навичок і засад здорового способу життя, збереження фізичного та психічного здоров'я учнів (вихованців).

Програма складається із шести модулів. Кожен модуль містить мету, завдання, форми роботи, очікувані результати.

Серед модулів визначено такі:

I. Модуль «Я - Лідер». Спрямований сформувати лідерські якості особистості вихованця.

II. Модуль «Я - інтелектуал». Містить комплекс завдань, які сприяють розвитку критичного, креативного мислення.

III. Модуль «Я обираю здоров'я!». Сприяє формуванню у вихованців мотивації до здорового способу життя.

IV. Модуль «У гармонії з природою». Покликаний виховувати у дітей любов до природи та ознайомити з екологічними правами та обов'язками громадян України.

V. Модуль «Перлини мистецтва». Виробляє у вихованців навички змістовного дозвілля, виховує почуття прекрасного.

VI. Модуль «Я – громадянин України». Спрямований на розвиток патріотизму, шани та любові до Батьківщини.

Модуль **«Я – Лідер»**

Мета: сприяти формуванню якостей особистості вихованців: самооцінки, самовдосконалення, самореалізації; розвитку творчого потенціалу, відповідальності за себе, за своє життя.

Завдання:

- розвивати творче мислення;
- формувати власну точку зору, толерантне, доброзичливе ставлення до інших особистостей;
- готувати до свідомої, активної участі у суспільному житті школи.

Форми роботи:

Самотестування «Чи вмю я повести за собою?», «Лідер у мені».

КТС Розробка «Законів дитячого закладу відпочинку».

Розучування речівок, загонових пісень, девізів.

Конкурс «Лідер табору».

Очікувані результати:

- налагодження спільної праці з дорослими та однолітками;
- вміння запобігати конфліктам;
- пізнання прекрасного у собі, основ самооцінювання, самоконтролю, саморегуляції, самоповаги, почуття гідності, безпеки власної життєдіяльності.

Модуль **«Я – інтелектуал»**

Мета: сприяти розвитку критичного, креативного мислення вихованців, розвивати потребу у пізнанні.

Завдання:

- розвивати творчий потенціал, реалізовувати нахили та здібності у різноманітних сферах діяльності та спілкуванні;
- формувати в учнів навички долати неприємні почуття та власну невпевненість.

Форми роботи:

[Конкурс](#) гуморесок.

[Конкурс](#) «Міс табору – 2012».

[Конкурс](#) «Містер табору – 2012».

[Змагання](#) юних шахістів.

[Марафон ерудитів](#) «Кмітливі, вперед!»

Очікувані результати:

- розвиток ініціативності, ерудованості;
- розвиток навичок самопізнання, самовизначення, самореалізації, самовдосконалення, самоствердження, самооцінки.

Модуль **«Я обираю здоров'я!»**

Мета: пропагувати здоровий спосіб життя; проводити оздоровчо-профілактичну роботу серед вихованців; формувати усвідомлення ролі фізичної досконалості у гармонійному розвитку особистості, мотивувати здоровий спосіб життя; виховувати відповідальне ставлення до власного здоров'я.

Форми роботи:

[Табірне свято](#) «Веселий стадіон».

[Рольові ігри:](#) «Я на вулиці».

[Малі олімпійські ігри](#) «Спортивна надія».

[Гра](#) «Весела естафета».

[Пізнавальна гра](#) «Абетка здоров'я».

[КТС у гуртку](#) «Мої кроки до здоров'я»

Очікувані результати:

- знання та навички ведення здорового способу життя (дотримання правил гігієни, рухового режиму);
- прагнення бути фізично здоровою людиною;
- знання та вміння оцінювати свій фізичний та психічний стан, своє здоров'я;

- усвідомлення наслідків негативного впливу шкідливих звичок на здоров'я людини.

Модуль

«У гармонії з природою»

Мета: виховувати любов до природи рідного краю, потребу берегти її та примножувати; навчити відповідальності та турботливого ставлення до флори та фауни, формувати у вихованців усвідомлення себе як невід'ємної частини природи.

Завдання:

- поглибити і розширити знання вихованців про природу та взаємозв'язки у ній, взаємодію і взаємовплив людини і природи;
- ознайомити з екологічними правами та обов'язками громадян України;
- розвивати ціннісне ставлення до природи як джерела задоволення естетичних, комунікативних, пізнавальних та інших потреб особистості;
- виховувати потребу у спілкуванні з природою і участі в її охороні;
- організовувати змістовне екологічно грамотне дозвілля дітей;
- формувати вміння та навички екологічно доцільної поведінки.

Форми роботи:

[Гра-подорож](#) «Чарівні місця мого краю».

[Екологічна вікторина](#) «Знавці природи» .

[Години милування природою](#) «В усі пори року прекрасна земля».

[Конкурс екібан](#) «На квіти літа чарівні подивись».

Очікувані результати:

- усвідомлення краси природи, як унікального явища та її функцій у житті людини;
- гармонійне співіснування людини та природи, відповідальне та дбайливе ставлення до неї.

Модуль

«Перлини мистецтва»

Мета: виробляти у вихованців навички змістовного дозвілля, виховувати почуття прекрасного, формувати почуття дружби, товаришкості, взаємодопомоги, взаємоповаги та співпраці через залучення до участі у пізнавальній, ігровій, конкурсній діяльності.

Завдання:

- створювати умови для розвитку творчих здібностей вихованців та їх реалізації;
- виховувати художні інтереси, смаки, морально-естетичні ідеали, потребу у художньо-творчій самореалізації та духовно-естетичному

самовдосконаленні відповідно до індивідуальних можливостей та вікових етапів розвитку, формувати навички художньої самоосвіти та самовиховання, самовдосконалення;

- виховувати культуру почуттів та стосунків, емоційне сприйняття естетичних явищ.

Форми роботи:

[Конкурс малюнків на асфальті](#) « Я малюю мир».

[Пісенний конкурс](#) « Караоке в таборі».

[Концертна програма](#) « Залишаємо вам на пам'ять».

[Свято іменинника.](#)

[Конкурс бантиків і веснушок.](#)

[Свято казки.](#)

Очікувані результати:

- розвиток творчих здібностей, естетичної культури особистості, художньо-естетичних цінностей;
- розвиток системи мистецьких знань, художньо-естетичних смаків, емоцій, почуттів та культури мислення.

Модуль

«Я - громадянин України»

Мета: формувати особистість із усвідомленою громадянською позицією; виховувати почуття особистої відповідальності за долю України; розвивати почуття патріотизму, пошани та любові до Батьківщини, почуття гордості за славне минуле рідного народу.

Завдання:

- виховувати особистість на культурно-історичному досвіді українського народу, його філософії, ідеології, традиціях, народних звичаях, обрядах;
- вивчати історію України та рідного краю;
- виховувати у дітей готовність до ефективного розв'язання життєвих проблем.

Форми роботи:

[Краєзнавча вікторина](#) « Де найкраще місце на землі?».

[Спортивні змагання](#) «Козацькі забави».

[Конкурс козацької пісні.](#)

[Лінійка](#) « 1 червня - День захисту дітей».

Очікувані результати:

- почуття любові до свого рідного краю, Батьківщини, народу, українських законів, традицій та звичаїв;
- розвиток моральних, духовних та історико-культурних цінностей, високої мовної культури;

- розуміння особистостю приналежності до української нації, відчуття себе громадянином України.

2.3. ТРЕНІНГ ІЗ ТЕМИ

«ЗБЕРЕЖЕМО ДОВКІЛЛЯ»

Табір «Соняшник» Здолбунівської I-III ст. ЗОШ № 4

Мета: формувати самосвідомість, ціннісне ставлення до навколишнього світу; формувати почуття прекрасного, любові до природи; виховувати екологічну культуру учнів.

Обладнання: плакат «Правила роботи групи», стікери, скотч, ручки, плакат «Береги», плакат «Послання у світ».

Хід заняття

Вправа «Знайомство»

Учасники сідають у коло. Тренер знайомиться із групою, оголошує тему заняття. Кожен учасник називає своє ім'я, вітається з групою.

Вправа «Правила роботи групи»

Для чого в нашому житті існують правила? Після відповідей учасників тренер пропонує прийняти правила роботи групи під час тренінгу.

Вправа «Очікування»

Учасники на кольорових папірцях записують свої очікування від тренінгу. Потім, називають свої очікування, приклеюють на плакаті «Береги», де з двох боків моря зображені береги – «Берег надій» і «Берег реалізованих сподівань». Між берегами – море. Учасники приклеюють свої стікери ближче до «Берега надій», вирушаючи у подорож морем до «Берега реалізованих сподівань».

Інформаційне повідомлення «Природа у нашому житті»

Кожного дня ми захоплюємось красою природи. Природа – це життя. Вічне, прекрасне, цікаве, загадкове. Коли людина приходять у цей світ, вона отримує все безкоштовно: землю, воду, багатства надр, великі і малі річки, гори і безкраї рівнини, неповторні ландшафти, ліси, квіти, щедрі плоди землі, що годують нас.

Все це належить нам, людям. То чим же є природа для кожного з нас?

Учасники тренінгу по черзі висловлюють свої думки (Природа – щедра цілюще джерело тепла; природа – книга, кожна сторінка якої повна змісту і т.д.).

Тренер. Дякую всім за цікаві та змістовні відповіді. Отже, ми прийшли до висновку, що природа – це життя. А життя слід берегти. То ж давайте разом подумаємо і складемо пропозиції щодо покращення екологічного становища і відправимо їх у світ іншим людям, щоб вони нас теж почули (пишуть на плакаті «Голуб» послання у світ).

Приклади послань: не забруднювати водойми, не руйнувати пташині гнізда, не знищувати ліси, не ломати гілля на деревах, не смітити, охороняти рідкісні рослини і т.д.

Вправа «Обмін враженнями»

Ми написали досить гарні поради щодо охорони навколишнього середовища. Чому ж деякі об'єкти природи людина знищує всупереч тому, що до природи треба бережливо ставитись? Для цього пограємо у гру. Я вам назву об'єкти, а ви напишете навпроти кожного з них «+» чи «-». «+» ставимо, коли цей об'єкт викликає позитивні емоції, а «-» - негативні. Слова для прикладу: море, слимак, будяк, болото, ластівка, собака, жаба, ромашка, гадюка, черв'як, поросся. Учні оцінюють відповіді своїх товаришів, діляться на пари, пояснюють чому так оцінили об'єкт.

Тренер. Є об'єкти природи, які неприємні для нас своїм зовнішнім виглядом чи на дотик. Вони викликають негативні емоції, і нерідко саме за це їх і знищують. Але це не правильно. У природі все знаходиться у тісному взаємозв'язку, і коли ми знищуємо якийсь об'єкт, то порушуємо цей зв'язок. Отже, в негативних для нас об'єктах ми повинні знайти і щось позитивне, ніби побачити їх з іншого боку.

Гра-розминка «Ми йдемо полювати на лева»

Тренер. Ми повинні любити, цінувати і берегти природу. А щоб її любити і берегти, треба її знати. Коли ми не дай Бог захворіємо, то звертаємося до лікаря, який може правильно поставити діагноз і вилікувати. А чи ми дійсно знаємо природу? Давайте у цьому переконаємось.

Вікторина

1. Чому багато рослин і тварин стають рідкісними?
2. Від чого забруднюється повітря, вода?
3. Які дерева наших лісів називають патріархами?
4. Яка болотна рослина може замінити вату та йод? (Сфагнум)
5. Чи ростуть на Україні отруйні рослини? (Вороняче око, чемериця, дурман, вовчі ягоди)
6. В якому лісі немає листя? (Хвойному)
7. Яка ягода найкрупніша? (Кавун)
8. Листочки яких дерев червоніють восени? (Горобина, клен, осика)
9. Вже доведено, що слива є гібридом двох різних плодів. Яких? (Терен, алича)
10. Які ви знаєте лікарські рослини? (Звіробій, хвощ польовий, ромашка, нагідки, аніс, подорожник)
11. Хто на собі носить ліс? (Олень, лось)
12. Скільки очей у бджоли? (Два великих і три маленьких)
13. Чому багато рослин не утворюють плодів, якщо діти нищитимуть метеликів?
14. Що може статися з деревами, якщо в лісі поменшає птахів?

Підведення підсумків.

2.4. СВЯТО ЗДОРОВ'Я

Табір «Паросток» Великоомелянського НВК «Школа-гімназія»

Мета: вдосконалювати навички дітей берегти та зміцнювати своє здоров'я; виховувати у дітей бажання перетворити набуті знання у внутрішню потребу.

Хід свята

- Доброго дня! Сьогодні відбудеться свято здоров'я у нашому таборі. Ми будемо збагачувати свої знання про здоров'я. На наше свято завітали гості, а ось які ви дізнаєтесь, відгадавши загадки:

Гарне я і запашне,
Роботяще змалку.
Люблять всі чомусь мене
Вдень і на світанку.
Кажуть, я даю красу,
І здоров'я, й силу.
Чистоту у дім несучу.
Звуть мене всі... (мило)

Я невтомна трудівниця,
Мені вірять люди.
Хто зі мною поведеться –
Той здоровий буде.
Буде чисто усміхатись
Білими зубами.
Мене знає вся малеча,
І бабусі, й мами.
Чистоту тримаю в домі,
Справу знаю чітко.
Вам ім'я моє знайоме,
Бо зубна я ... (щітка)

Маю вигляд я і смак –
Можеш подивитись.
І без мене вам ніяк
Всім не обійтись.
Я не страва, не напій,
Та в роботі часто
З милом, з щіткою дружу я.
Ім'я моє - ... (паста)

Невеликий я на зріст,
Та до Каті вже доріс.
Чи то дівчинка мала
Вже до мене доросла?

Моє місце у куточку –
Біля братика-Совочка,
В господині у руках
Я на бруд наводжу страх,
А у Каті в рученятах
Можу танок станцювати.
Бачу все я у господі –
Хто виходить, хто приходить.
Я працюю без упину.
Я старий і добрий... (віник)

- *Зараз ми спробуємо поставити виставу “Пригоди Катрусі в країні Невмивайні”. (Між дітьми роз приділені ролі)*

Катруся і Бруднуля (разом) Ти хто?

Бруднуля:

- Я Бруднуля Бруднулькін,
Знаменитий, неуважний,
З вулиці Вантажної.
Вранці я сорочку взяв,
Руки висунув в рукав,
Але що за плутанина?
Не рукав то, а штанина!
Замість шапки на ходу
Я надів сковороду.
Узувався – став на п’яти
Рукавиці одягати.

Але за це зі мною ніхто не схотів товаришувати. І, я втік сюди. Тут гарно живеться!

Катруся:

А я сама не знаю, як сюди потрапила.
Образила Королеву Зубну Щітку, і ось...

Бруднуля:

Не журись! Знаєш як тут гарно! Їж, що заманеться, роби, що хочеш, одягайся як хочеш – ніхто не повчає. Давай розважатись. Хочеш по калюжах потанцюємо? (танцюють)

Катруся:

Ой, втомилась! Весело як! Та щось їсти захотілося...

Бруднуля:

Їсти? Та це ж дуже просто! Що бажаєш, принесу!

Катруся:

Солоденького хочеться.

Бруднуля:

Я швидко!

Катруся:

Ой смачно! Дай ще яблужка, ще морозива, ще тістечок!

Бруднуля:

Їж, скільки захочеться! Це така чарівна країна, тут всього доволі!

Катруся:

Ой, зі мною ніби щось трапилось. Голова болить, горло теж, ковтати важко.

Бруднуля:

І мені теж важко. Ой-ой-ой! Живіт ніби хтось ножем ріже (*Мікроби кружляють навколо дітей. Нарешті діти помічають їх*).

Катруся:

Ой, Бруднуля! Що це за створіння?

Бруднуля:

Гей, хто ви такі?

Ангінкін:

Ми мікроби. Швидкі маленькі палички, яких не бачить жодне око. Ми дуже сильні, бо можемо вбити сильну людину.

Дифтерійкін:

Ми дуже веселі і сміливі, бо нам нічого боятися в Країні Невмиванії. В ній – ми господарі.

Бруднуля:

А взагалі, ви кого-небудь боїтеся?

Дизентерійкін:

Ми боїмося лише наших найлютіших ворогів – воду, мило, сонце, чисте повітря, зарядку, і , звичайно, Королеву Зубну Щітку.

Ангінкін:

Ми їх просто ненавидимо! Вони наші найлютіші вороги, бо вони безжалісно убивають нас! А ми ж такі гарні.

Карієс:

Погляньте, які ми симпатичні. Давайте товаришувати. Може, затанцюємо? Ми завжди рухаємось, нам не цікаво сидіти на одному місці.

Катруся:

Даруйте, мені щось не хочеться танцювати. Все болить, все кружляє перед очима... Я краще вже посиджу.

Бруднуля:

Я теж.

Ангінкін:

О, то це ж прекрасно! Якщо ви хворієте, ми ще більше радіємо. Це продовжує нам життя. Давайте знайомитись. Я Стрептокок Ангінкін – мікроб, що живе в третій пропорції морозива. Чому третій? Тому, що для дитячого горла це вже забагато.

Дифтерійкін:

А я – Дифтерійкін, мікроб страшної хвороби дифтерії. Живу у тих дітей, котрі бояться робити щеплення. А ці щеплення вбивають нас. Ми ненавидимо їх.

Дизентерійкін:

Я – Дизентерійкін, мікроб немитих рук. Ми приносимо страшні хвороби: дизентерію, холеру. Я тихенько сиджу на немитих овочах і фруктах, на ваших

руках і дуже мрію потрапити разом з їжею до вашого шлунку. А вже там виробляю свою отруту. Від цього починає боліти живіт, піднімається температура.

Бруднуля:

Ой-ой-ой! Як живіт болить.

Катруся:

І горлечко болить!

Карієс:

А зуби ще не болять? Нічого, скоро болітимуть. Я – Карієс, мікроб нечищених зубів. Ви – молодці! Не любите Зубної Щітки. А я її просто ненавиджу. Вона вбиває в роті всі мікроби, через що емаль зубів не тріскається. Бідним мікробам ніде жити. А в тих дітей, що не чистять зуби повно дірок в зубах.

Дифтерієйкін:

А ще ми живемо під нестриженими нігтями, на брудному волоссі, в непровітреній кімнаті. Скрізь! Всі від нас плачуть, а ми радіємо.

Дизентерієйкін:

Ну досить. Підемо ще шукати замурзаних дітей. Прощавайте.

Катруся:

Бруднулько, що ж нам робити. Бабусенько, де ти? Прийди! Твоїй внучці так боляче.

(Діти повільно йдуть, підтримуючи Катрусю під руки. Гребінцевий ліс. Виходять вартові)

Вартові:

Стій! Хто йде?

Катруся:

Ми шукаємо королеву Зубну Щітку.

1-й вартовий:

Так, так! То це ти знаменита Катруся, котра образила нашу королеву?

Бруднуля:

То ми вже в Королівстві Краси і Здоров'я?

2-й вартовий:

Ви на його кордоні.

Катруся:

То швидше пропустіть нас!

1-й вартовий:

Е-ні! Жодна брудна людина не повинна переступити пороги нашого Королівства.

Бруднуля:

Але ми хворі, нам потрібен лікар. Ми можемо померти.

2-й вартовий:

Треба порадитись. Добре, пропустимо. Спочатку пройдете через Гребінцевий ліс.

(З'являються гребінці і починають чесати голову)

Бруднуля:

Не чіпайте мене!

Катруся:

Ой-ой-ой! Боляче.

1-й гребінець:

Вчені довели, що волосся живе від 2 до 4 років

2-й гребінець:

Щоб волосся було здоровим і густим, його потрібно кожного дня розчісувати.

1-й гребінець:

Під час розчісування волосся очищується від пилуки й бруду, краще дихає.

2-й гребінець:

Раз на тиждень волосся потрібно мити теплою водою з милом. *(Розповідаючи, гребінці заплели Катрусі коси. Ліс закінчився).*

1-й гребінець:

(Під час розчісування). Ну от і все, а ви вередували.

2-й гребінець:

Перед вами чисте джерело. Йдіть, не бійтеся.

Умивальник (до Бруднулі):

Ах, негарне, нечепурне,
Неумите поросятко!
Чорне, ніби сажотрус,
Ти на себе подивись!
В тебе за вухами грязно,
В тебе під очима пляма,
В тебе руки – гидко взятись.
То від тебе пташенята
Світ за очі подались?

Карабас (ляскає в долоні, вибігають губки, мило. Миють Бруднулю).

Губки:

Ми Бруднулю миєм, миєм
Милим милом його шию.
Ти, Бруднуля, не забудь,
Чистим, чистим, чистим будь.

Умивальник (до Катрусі):

Ой ти дівчинко замурзана,
Де так руки забруднила ти?

Катруся:

Я на сонечку лежала,
Руки високо тримала –
От вони і засмагли.

Мило:

Ой ти дівчинко замурзна,
Де ти носа забруднила так?

Катруся:

Я на сонечку лежала,

Ніс все вище підіймала.

Він теж засмаг.

Мило:

Ми це зараз перевіримо. (*Миють Катрусю*)

Катруся (кричить):

Ой не чіпайте долоньки і носик

Вони загоріли і не будуть білі.

Мило:

А долоньки відмились.

Умивальник:

І обличчя стало чистим.

Губка:

То був бруд.

Умивальник:

Які гарненькі діти. Отакими ви маєте бути завжди. Пилюка і пил затуляють дрібні пори вашої шкіри, від чого шкіра стає в'ялою і гірше захищає організм від мікробів. Брудна людина частіше хворіє. Запам'ятайте правила.

Губка:

Привчи себе мити руки, обличчя, шию кожного дня: рано і ввечері перед сном.

Мило:

Коли миєш руки – потри щіткою кінчики пальців, аби вичистити бруд з-під нігтів.

Губка:

Мий ноги перед сном кожного дня.

Мило:

Чистіть зуби ранком і ввечері.

Губка:

Купайся щотижня.

Мило:

Повернувшись з вулиці, мий руки.

Катруся:

Спасибі вам! У мене ніби й голова перестала боліти. Тепер я завжди, завжди вимиватимусь, чиститиму зуби. Якби тільки королева пробачила мене.

Королева:

Ого! Переді мною зовсім інші діти: вимиті, охайні. То чи все ви зрозуміли?

Бруднуля:

Все, шановна королево! На все життя ми запам'ятаємо страшну країну Невмивайнію!

Катруся:

Повір нам, королево, і відведи додому.

Королева:

Ну що ж, повірю я вам. А на прощання подарую чарівне дзеркальце. Погляньте в нього – і воно вам підкаже чи все у вас у порядку, посміхайтесь людям. Прощайте, я вірю вам.

- На закінчення свята послухайте “Казку про мило” від хлопчика Чистунчика, який теж завітав на наше свято.

2.5. КАЗКОВИЙ ЄРАЛАШ

Табір «Вітрила» Залузької ЗОШ І-ІІІ ст. Дубровицького району

Інсценізація казки «Колобок» на новий лад.

Під гопачок вибігає двоє ведучих. Танцюють, сідають на лавку і починають розповідати казку.

Ведучий. Це трапилося в Україні.

Я розкажу вам залюбки:

Якось в одній господині

В садочку стигли пиріжки.

Ведучий. Один, кругленький, з миски випав,

Лискучий смажений бочок,

Дрібненькі крихітки насипав

На вишиваний рушничок.

Ведучий. Побіг до столу – і додолу...

Бочки тугенькі не болять.

Біжить і бачить: ліс навколо,

Дерева-велетні стоять.

Ведучий. Для Колобка все незвичайне,

Бо він ще тільки народивсь.

Як йде хтось із вухами й кличе...

Заєць. Ти, Колобочку, зупинись.

Колобок. А ти хто?

Заєць. Що, не упізнав? Ану дивись.

Зайців у лісі кожен знає.

Там стань рівненько, повернись.

Ну й круглий ти; куди не глянеш, -

Що в поперек, що в довжину.

Комусь в пригоді в лісі станеш

Тікай! Бо зараз дожену!

Ведучий. А Колобочок здивувався.

Колобок. Хіба я щось тобі зробив?

Заєць. Та й те зробив, що не злякався.

Дива, що я тебе не з'їв.

Такі рум'яні гарні щічки...

А дух! Не вимовиш який.

Веселі очі, гарне личко.

І де ти взявся тут такий?!

Підходь до мене, повернись,

Дарма, що дуже я спішу.

Бочком до мене повернись –

Я хоч шматочок відкушу.

Музика. Колобок тікає, співає пісеньку.

Колобок. Колобок я, колобок.

На доріжечку казкову,

На галявину шовкову.

Я із дому втік, я від зайця втік

Нагуляюсь досхочу, від усіх тепер втечу.

Ведучий. Біжить, радіє, стежка в'ється.

Бринить на вирій пташиний спів.

Яскраве сонечко сміється, але ось...

Він Вовчика зустрів.

Тривожна вовча музика. Вовк іде на нього, Колобок відступає.

Вовк. Який круглесенький. Здрастуй, друже!

Ти, може, з м'ясом пиріжок?

Мені щось голову вже кружить...

Ступи до мене хоч на крок.

Колобок. Ні, ні, я дуже Вас прошу.

Мені вже Зайчик пояснив.

Сам він привітний і хороший,

Але ледь-ледь мене не з'їв.

Вовк. До тебе тягне страшна сила.

Я з'їсти маю на меті

Ще й ту, що так тебе зліпила

І має руки золоті.

Ведучий. Вовк усі слова, що мав в запасі,

Віддав у підтвердження думок –

Не пощастило сіромасі:

Вже ж відкотився Колобок.

Вовк доганяв, та встряв в колючках

У куща, що у ярку сплелись. Завив.

Вовк. Який я невезучий! Ну постривай, ну попадись!

Ведучий. Та колобок не почув погрози.

Хіба він прикрощів зазнав?!

І що йому ті вовчі сльози?

Він знову пісеньку співав.

Колобок співає.

Ведучий. Почув ведмідь цей спів щасливий,

Іде, вдивляється – пеньок,

А на пеньку такий красивий

Відпочиває Колобок.

Ведмідь. Ну й дива. В гаю глухому

Такий прекрасний, запашний,

Кричить про те, що втік із дому.

Це радість – випадок такий.

Колобок. Ого, який ти волохатий,

Та ще й незграбний, як гора,
Від тебе легко утікати.
Бувай здоров, мені пора!

Ведучий. А він про те думок не має,
Вважає, що спритніш від всіх.
З горбочка на горбок стрибає –
Ніхто за ним іще не встиг.
Біжить, бочкам немає зносу.
Він знав про це заздалегідь.
Аж раптом налетіли оси,
Стривожив, мабуть, їх Ведмідь.
Під музику танцюють дикі оси.

Ведучий. Сховався Колобок в травичці,
Не дихав, навіть ліг бочком.
Тут появилася Лисиця
І мовить ніжним голоском.
Пісня Лисички.

Лисичка. Добридень, милий мій пампушко!
Перелякався, любий мій?
Вкусили капосні за вушко?
Давай подмухаю мерщій.
Ми зараз зробимо примочку,
Дай лобик, висунь язичка...
Хотіли з'їсти Колобка,
Знайшли для себе простачка!
Тепер я їх усіх впіймаю,
Враз дожену і розтопчу.
Вони живуть в дуплі, я знаю!
Я врешті їх усіх провчу.

Ведучий. Її слова почули оси.
Одна злетіла з гілочок,
Вп'ялась в лисиччиного носа,
І ніс розпух, як Колобок.
Які там ласощі при цьому?!
Забула враз усе й бігом
Доріжкою до свого дому,
Не попрощавшись з Колобком.
Звучить пісня Колобка.

Ведучий. Не з'їла навіть і Лисиця,
Живе він досі залюбки,
Бо не з останніх крихт печуться
У краї нашім Колобки!

2.6. ФЕСТИВАЛЬ КАЗОК

Табір «Радість» Пугачівської ЗОШ І – ІІІ ст. Млинівського району

Хід заходу

Зала нагадує казкову країну. Із стін дивляться на дітей герої знайомих казок. Із-за сцени звучать слова диктора.

Диктор: Забута казка - це золоте намисто, яке впало на морське дно - кажуть старі люди. І щоб не втратили наступні покоління такої намистинки, мандрують рідним краєм фольклористи, а в народі кажуть - «казкарі» - розшукують народних мудреців, які зберігають у пам'яті безліч народних оповідок, пісень, прислів'їв.

(На сцену виходить Казкар. Він високий, кремезний, у широких шароварах, чоботях, вишитій сорочці, у нього довгі сиві вуса).

Казкар: Любі друзі! Чи задумувались ви над тим, чому живуть і не вмирають народні казки! А безсмертні вони тому, що в них живе і не вмирає сам народ. Казки упродовж віків були і залишаються чарівними провідниками добра і милосердя.

Перегортаючи сторінки улюблених казок, ви розумієте, що казки - то наші великі вчителі, що спочатку виховують, а вже потім розважають. У казках народ завжди цінує людину! Яка вона: добра чи зла, правдива чи підступна, що несе своїм життям іншим людям.

Сьогодні ми казку запросили.

Щоб бачити казку і слухать гуртом,
А казка у залі десь там заблудилась -
Давайте її пошукаєм разом.

(Казкар ходить по сцені - шукає Казку. В зал заходить дівчинка з торбинкою за плечима).

Казкар: Хто така? Тебе ніхто не кликав?!

Дівчинка: Я кур'єр від Казки. Бона передала ось цю торбинку. *(знімає її)* І сказала, що в ній є різні загублені речі від казок. Якщо діти відгадають, який предмет з якої казки, то вона тільки тоді прийде і поведе вас у свою чарівну країну.

Казкар: *(заглядаючи в торбинку)* От маємо мороку, та нічого не поробиш. Побачимо, що тут є.

(Казкар по черзі витягує з торбинки предмети, діти відгадують з якої казки).

Предмети:

- горіх («Три горішки для Попелюшки»);
- яблуко («Срібне блюдечко і наливне яблучко»);
- шкарлупа від горіха («Дюймовочка»);
- дзеркало («Білосніжка і семеро гномів»);
- рибка («Казка про котика й рибку»);
- колобок («Колобок»);
- рукавичка («Рукавичка»);
- колосок («Колосок»);
- качка («Кривенька качечка»);
- лисичка («Лисиця та Кіт»);

- червона квітка («Чарівна квіточка»).

Казкар: *(знову заглядає в торбину)*. Ніби немає вже нічого. Добре, що відгадали, молодці! Тепер Казка прийде - покличемо її.

Діти: "Казко, казко! "

Казкар: *(прислухається)*. Не йде. Що за біда? А може ще щось залишилося в цій торбї? *(засунув руку у торбу)* Ой! У коло! Витягує голку. А ну мерщій відгадайте ... Давайте пригадаємо, в якій-то казочці прекрасний царевич, розламавши голку, переміг Коція Безсмертного. *(Казка «Царівна жаба»)*.

(Звучить ніжна мелодія, входить Казка у супроводі своїх помічників)

Казка: Добрий день, дорогі мої діти! Я думаю, що ви мене знаєте. Так, так. Я українська народна казка. І сьогодні я поведу вас у свою країну - в чарівну, дивну Казкарію. Там ми зустрінемося з її веселими, дотепними героями, а також нам можуть зустрітися і ті, в кого злі наміри до людей.

(звучить музика)

Отже, розпочинаємо нашу подорож в неповторну країну казок. Але туди може потрапити тільки той, хто знає дуже багато казок. Отож - бо я зараз перевірю, чи багато ви прочитали казок і які вам запам'ятались. Скажіть, будь ласка, що це за казка:

- « ... узяв дід ріпку за чуба, баба діда за сорочку, Жучка внучку за спідничку... » («Ріпка»).

А чи знаєте ви, з якої казочки ці слова?:

- «... битий не биту везе» («Лисичка-сестричка і Вовк-панібрат»).

А це що за казочка:

- « ... ото Івасик, як підріс трішки, став просити батька ... » («Івасик-Телесик»).

Скажіть, будь ласка, в якій казочці півник співає таку пісеньку?

- « ... котику-братику, несе мене Лиска, по каменю-мосту, на своєму хвосту ...»

(Казка про котика та півника).

Молодці! А з якої казки ці слова:

- «... А подай, лишень, баране, ось цю вовчу голову» («Козел і баран»)

Казка: І які ж ви молодці, скільки ви казочок знаєте. Але я вам ще хочу загадати одну казочку, якщо відгадаєте, тоді помандруємо далі. Отож, слухайте: «В якій казочці богатир перемагає змія Горинича і визволяє своїх сестер і братів» («Котигорошко»).

Молодці! Відгадали.

Казкар: Діти багато знають казок, але будуть раді, коли від тебе почують якусь казочку. Правда ж, діти?

Казка: А чого ж, можна. І мені з радістю допоможуть у цьому мої помічники.

Отже, всїдайтесь зручненько і слухайте уважненько казочку, яку написав Олексій Асема «Як кіт Ярош друга шукав».

(Йде інсценізована розповідь, Казка говорить слова автора).

Казка: Набридло коту самому блукати по степу, і сказав він:

Кіт: Недобре без друга жити.

Казка: А тут козенятко біжить, біленьке, як хмарка, лише на лобі між ріжками чорненька цятка.

Кіт: *(до козеняти)* Давай жити разом.

Козенятко: А що ти вмієш?
(Ярош сів на задні лапи, та як занявчить...)

Козенятко: *(затремтіло, боязко озвалося)* Котику, любий, не нявчи так, почує лисиця живцем з'їсть.

Кіт: Ні, з такими полохливими мені не по дорозі.

Казка: Іде він далі і бачить, що лисиця на пеньку курочку їсть.

Кіт: *(до лисиці)* Смачного вам, тітонько. Я хотів би з вами дружити.
(Та лисичка прихопивши курочку шмигнула із пенька у лісок)

Кіт: І ця боїться. Піду я краще до хороброго вовка.

Казка: Та виявилось, що зубастий не менш полохливий, як лисиця та козенятко. Як тільки кіт занявчав...

Вовк: *(упав на коліна перед ним і ледве не плачучи, мовив)* Благаю, залиш мене у спокої, бо як прийде мисливець, то з моїх штанів решето зробить.

Кіт: А хто такий мисливець?

Вовк: Це людина.

Казка: Тепер кіт Ярош вирішив твердо: якщо вже з ким товаришувати, то лише з людиною. Зустрів людину і каже:

Кіт: Я хочу з тобою подружитися.

Людина: А що ти вмієш робити?

Кіт: Нявчати.

Людина: І то добре, хоч дітей будеш розважати.

Казка: І людина прийняла гостя. Наступила ніч. Полягали всі спати, людина на печі, кіт на припічку. Та не спиться людині, бо повилазили з-під підлоги миші, та й давай по хаті бігати, пищати, шкребти. А тут кіт Ярош як плигне на підлогу ...

Одну мишу за хвоста зловив, на другу лапою наступив. Так усіх переловив. Людина підійшла до kota і сказала: «Справжній хазяїн, а казав, що тільки нявчати вмієш».

Казка: З того часу кіт залишився з людиною назавжди.
(звучить музика)

Казка: Ну що, гарна казочка. А тепер давайте пограємо в гру, а допоможуть мені знову мої помічники.

Дівчинка 1: Зараз пограємо в гру, яка називається «Намалюй обличчя Івасика-Телесика».

(на сцену запрошуються два учасники, для них дають крейду і просять намалювати голову Івасика-Телесика. Тоді обертають їх три рази на місці і просять намалювати очі, потім ніс і т.д.)

Дівчинка 3: *Гра.* Давайте ще пограємо в одну гру. Всі ви знаєте казочку про Попелюшку? Молодці. А умови нашої гри такі: якщо я вірно назву героя з цієї казочки, то ви плескаєте в долоні, а якщо я назву героя, якого немає в цій казочці, - ви мовчите, зрозуміли? Слухайте уважно:

Принц, король, солдат, Попелюшка, Баба Яга, королева, фея, соловей-розбійник, слуга, мачуха, чорт, дід.

Казка: Які ви всі молодці. Мені приємно, що ви так багато знаєте казок. А в нагороду за це я для вас здійснию ще одне чародійство - я поведу вас в гості. Але не звичайні гості, я поведу вас до своєї знайомої казки. Отож, сідайте всі рядком та слухайте ладком. *(на сцену виходить бабуся)*

Бабуся: Здоровенькі були, люди добрі! Ви мене впізнали?

Діти: «Впізнали! Впізнали!»

Бабуся: Аякже! Правильно. Я бабуся. Знаєте, як ото в пісні співається:

Ішла баба з горба,
За плечима торба ...

А що в тій торбі? Але подождіть, усе по порядку. От тільки я присяду на стілець, бо вже літа не ті, що колись. Охо-хо-хо ... Так от розкажу я вам, мої любі, казку, але незвичайну. Так, що всідайтеся зручненько та слухайте уважненько.

Було це, голубчики, давним-давно, коли задумав дід Павло полізти на небо. Тоді казки в повітрі літали, одне-одного за крилоньки хватали, а я між ними на золотому коні скакала, та в мішок казки збирала.

Казка: За морями глибокими, за лісами далекими жили собі дід та баба. І було у них три дочки. Дві ледарки, а третя - працювата. У сестер сукні яскраві, намиста золочені, каблучки точені, а у найменшої дочки сукня темна, зате очі яскраві. От зібрався старий на ярмарок, щоб дочкам подарунки купити і питає.

Дід: Що вам купити, любі дочки.

1 сестра: Мені купіть шовку на нову сукню.

Казка: А друга сестра просить,

2 сестра: А мені купіть червоного оксамиту.

Дід: А тобі що купити, Оленко?

Оленки: Купіть мені, рідний батечку, наливне яблучко і срібне блюдечко.

Казка: Засміялися сестри аж за боки взялися.

1 сестра: У нашому садку повно яблук. Скільки хочеш бери. А блюдечко навіщо? Качок годувати задумала.

Оленка: Ні, сестроньки.

Дід: Добре. Нічого з сестриці сміятися, всім до серця подарунок куплю.

Бабуся-Казка: От поїхав старий на базар. Одній дочці купив оксамиту червоного, другій шовку на нову сукню, а Оленці наливне яблучко та срібне блюдечко. Сіла Оленка в куток, покотила яблучко по блюдечку та й промовляє.

Оленка: «Котись, котись яблучко наливне, котись по блюдечку срібному покажи мені всю Русь- матінку».

Бабуся-Казка: Сестри як побачили це, аж за боки взялись. Стали вони думати і гадати, як в сестриці яблучко і блюдечко відібрати. Стали вони її в ліс заманювати.

2 сестра: Сестрице, любонько, ходімо в ліс, батечкові та матінці суниць принесемо.

Бабуся-Казка: Пішли вони в ліс. Ніде суниць немає. Вийняла Оленка яблучко, покотила по срібному блюдечку, заповітні слова промовляє:

«Котись, котись, яблучко наливне, по срібному блюдечку, покажи мені, де суниці ростуть. Сестри як побачили це, взяли у Оленки блюдечко та яблучко, а її

закопали під калиною червоною. Повернулись додому, повний кошик суниць принесли. От сестри і говорять.

Сестри: Оленка від нас утекла. Ми весь ліс оббігали, а її не знайшли. Напевне вовки її з'їли,

Дід: Покотіть яблучко по блюдечку, може воно покаже, де наша Оленка.

Бабуся-Казка: Завмерли сестри та нічого робити, треба батька слухать.

Покотили яблучко по блюдечку, та нічого не видно. В той час пастушок по лісі шукав овечку. Вирізав з гілочки дудочку, не встиг її до вуст прикласти, як вона сама виграє та приказує: «Грай, грай, дудочко, грай. Розважай молодого пастушка. Мене бідну загубили, молоденькую убили за наливне яблучко та срібне блюдечко».

Побіг пастушок людям розказувати.

Пастушок: Люди! Я вирізав дудочку, не встиг її до вуст прикласти, як вона виграє і приказує.

Бабуся: Вибіг тут і Оленки батько.

Дід: Веди, пастушок, туди, де ти дудочку вирізав.

Бабуся: Завмерли сестри-лиходійниці. Прийшли вони туди, а під калиною Оленка лежить.

Батько взяв дудочку у пастушка, а вона сама промовляє: «Грай, Грай, дудочко, грай, дістань мені батечку кришталевої води, та з царського колодязя».

Пішов батько до царя. Дістав води і повертається назад. Не встиг приснути на Оленку водицею, як вона ожила. Пішли вони до царя, цар і каже.

Цар: А де твоє наливне яблучко та срібне блюдечко.

Бабуся: Покотила Оленка яблучко по блюдечку, а там ріки, озера, моря.

Оленка: Візьми царю-батечку блюдечко та не карай моїх сестер.

Цар: Будь мені дружиною, а сестер твоїх ради тебе помилую.

Бабуся: І справили таке весілля, були такі веселоці, що ноги мої самі гопака вибивали, а втім, краще раз побачити, ніж сто раз почути. Отож, хто сидить, хто стоїть, візьміться за боки і разом зі мною старою потанцюйте та й я пригадаю, яке то було гарне Оленчине весілля. *(Всі танцюють танець «Ой лопнув обруч»)*

Бабуся: Ой, дякую, дякую уважили стару і я згадала ті літа, та й вам напевно сподобався танець, а на Оленчиному весіллі були ще кращі забави, а що вже їсти й пити, то словами не розкажеш. Ось і казочці кінець. А хто слухав - молодець.

Казка: Дякую, подружко, за цікаву казочку. Настав час повертатися з чарівної країни казок та й мені потрібно іти, а ввечері, коли будете лягати спати, ми знову зустрінємось. Отож, до зустрічі!

(Звучить музика. Казка в супроводі своїх помічників виходить).

III. Методика професійної орієнтації та формування здоров'язберігаючої компетентності дітей у пришкольніх таборах.

3.1. Цикл бесід про здоров'я

„Здоров'я – найдорожчий скарб людини”

Табір «Веснянка» Корецької ЗОШ I-III ст. № 1

ЯК Я СЛУХАЮ І ЧУЮ

Робота розпочинається з відгадування загадок.

Побратими - півкружальця на голівці

Звуки ловлять всі на світі.

(Вуха)

Подивіться один на одного і зверніть увагу на ваші вушка. Обговоримо: які вони? Для чого вони вам? Як чують вуха? Що чують вуха?

Як влаштовані вуха? Дивіться на вуха сусіда і слухайте, що я буду розповідати. Не торкайтеся до вух руками і нічого не засовуйте всередину вуха.

У вухо веде невеличкий отвір, а там, далі, всередині вуха, є тонесенька плівочка, яка зветься барабанною перетинкою. Ви своїми оченятами не можете побачити, але завдяки перетинці ви чуєте всі звуки, які є навколо нас: шум дерев, двигун машини, голос мами, гуркіт трамваю, спів птахів. Що ви чуєте зараз? Барабанна перетинка дуже тоненька, її легко пошкодити. Тоді ви нічого не зможете почути. Пам'ятайте, що у жодному разі не можна засовувати будь-які предмети у вухо, особливо маленькі та гострі предмети. Якщо у вас заболить щось у вушко, то обов'язково скажіть про це мамі, самі нічого не робіть з ним.

Один хлопчик, який не послухався порад і крутив паличкою у вусі. Як ви вважаєте, що з ним могло трапитися після цього? Діти розповідають про можливі наслідки поведінки хлопчика.

Що може статися з дитиною, коли вона засуне предмет у вушко? Ніколи не робіть цього.

ЩОБ МАТИ ХОРОШИЙ СЛУХ, СЛІД ДОТРИМУВАТИСЯ ТАКИХ ПОРАД

1. Завжди тримати свої вуха у чистоті (їх слід чистити щотижня, це треба робити спеціальною гігієнічною паличкою, на яку намотана вата). Після того, як вам мама, почистить вухо, а згодом ви і самі зможете це робити, використану паличку слід викидати. Вушка потрібно мити щодня, коли вмиваєтеся вранці і ввечері.

2. У прохолодні пори року, особливо коли надворі вітер, виходячи з дому, обов'язково потрібно одягати на голову капелюшок і стежити, щоб він завжди закривав вуха. Якщо ви цього не робитимете, можете застудити свої вуха й потрапити до лікарні.

3. Щоб зберегти хороший слух, не слід голосно вмикати телевізор, магнітофон, радіо. Дуже високий звук може призвести до зниження гостроти вашого слуху. Тому звук має бути не надто гучним та не надто тихим, коли вам постійно потрібно напружувати свій слух, а нормальним.

4. Школярі дуже люблять купатися, плавати, пірнати, особливо влітку десь на

річці, морі. Але під час купання, особливо пірнання, вода (а вона часто буває брудною) може потрапити у вушко і спричинити біль. Тому, щоб цього уникнути, під час купання у вушко слід вставляти спеціальні ватні тампончики. Попросіть дорослих, щоб вони вам їх поставили.

Хто може доповнити поради?

Гра. Закрийте свої вушка руками. Навкруги тиша. Тепер відкрийте їх. Що ви чули із закритими вухами? А що чуєте тепер? Що можна почути в будинку, квартирі, де ви живете? Що можна почути на вулиці? В лісі?

Намалюємо на папері все те, що ми чуємо вдома, в лісі, на вулиці. Намалюйте ті предмети, від яких іде якийсь звук.

Пригадайте тварин, яких ви знаєте. Чи у всіх однакові вуха? Поміркуймо і скажімо, у яких тварин вуха найбільші (слон, вухастий собака, заєць та інші). У кого вони найменші (комахи)? Прочитайте вірш або розкажіть казку про звірів та їхні вуха.

Впізнай за голосом. Учні стають у коло. Один із них виходить на середину кола і затуляє руками очі чи заплющує їх. Решта учнів рухаються по колу і співають пісні. За сигналом учні зупиняються, хтось із гравців промовляє (можна змінити голос): «Ти загадку відгадай, хто покликав, упізнай!». Ведучий розплющує очі і називає ім'я того, хто говорив.

Якщо ім'я назване правильно, той, кого назвали, стає всередину, і гра триває.

ДИВИТИСЯ І БАЧИТИ: ОЧІ-ОЧЕНЯТА

Дізнатися все про очі допоможуть загадки. Послухайте їх:

Одне одного не бачать,
Але можна і пробачить:
Нерозлучні довгі роки,
Хоч розбіглись в різні боки...

(Очі)

Заплющте очі. Що ви бачите? Що відчуваєте? А тепер розплющте. Що змінилося? Чи сподобалося вам сидіти із заплющеними очима? Коли краще: коли очі розплющені чи заплющені? Чому?

Міркуємо: очі в нас для того, щоб бачити все те, що відбувається навколо нас: світло чи темно зараз, розрізняти кольори навколишніх предметів, бачити якого вони розміру, відстань між ними — далеко вони від нас чи близько.

Для чого ще нам потрібні очі? Відповіді: «щоб впізнавати», «бачити, що можна їсти, а що ні», «щоб бачити, що малювати», «щоб не впасти на сідцях і ні на кого не наштовхнутися».

Очі виказують настрій. Я дивлюся на вас і скажу, який у вас настрій: радісний, сумний, байдужий, веселий.

Очі, як і вуха, теж слід доглядати і оберігати.

ПРАВИЛА ДОГЛЯДУ ЗА ОЧИМА

1. Завжди тримати очі в чистоті, мити їх щодня вранці і ввечері чистою водою.
2. Не можна, навіть граючись, сипати пісок, землю, пил в очі іншим дітям та собі. Якщо в око потрапляє якийсь бруд чи маленька комаха, негайно треба звернутися до дорослого з проханням промити око і витягти комаху. Поплакати, щоб разом із сльозинками витік і бруд. Нічого не робіть самі з очима.

3. Не слід читати чи роздивлятися книги у темряві, за поганого освітлення, у транспорті. Читати не можна й лежачи. Слід робити перерви під час читання, малювання, щоб ваші очі могли перепочити.
4. Не сидіти дуже близько біля телевізора чи дивитись його в темряві. Це погано впливає на ваш зір.
5. Очі бояться прямого сонячного проміння. Не можна довго дивитися на сонце, а влітку слід носити захисні окуляри.
6. Граючись з іншими дітьми, не тикайте пальцями, палицями в очі іншим. Ви можете поранити свого товариша.
7. Слід регулярно відвідувати лікаря, який перевірятиме ваш зір і даватиме поради щодо його збереження. Ваші очі — це помічник у навчанні. Через очі до мозку передаються знання.

Загадка: «Солоне, а не сіль, біжить, а не річка; блищить, а не золото. Коли б відгадати, та менше їх знати» (Сльози).

Так, це сльози. Чому така кінцівка у загадці? Звідки течуть сльози? На нижній повіці ока в куточку (внутрішньому) є малесенька дірочка. Це сльозова протока, в якій утворюються сльози і через яку вони витікають назовні. Не можна торкатися брудними руками очей, щоб не забруднити око і сльозову протоку, інакше виникне запалення ока і вам доведеться лікуватися.

Сльози мають важливе значення для ока. Разом із сльозами з ока вимивається бруд. Але є ще одна частина ока, яка його оберігає й захищає. Це верхня й нижня повіки. Адже ви заплющуете очі, коли вітер несе пил вам в очі, ви їх також заплющуете, щоб не бризкала вода в очі, коли ви купаєтесь. Коли ви заплющуете очі?

Тренінг очей. *Лисонько, де діти?* Учні стають у коло, ведучий — всередину. Потім вони відвертаються й заплющують очі. В цей час ведучий ходить по колу і непомітно заздалегідь визначеним дотиком призначає лисицю, інші — зайці. За сигналом усі розплющують очі, але ніхто не знає, хто ж лисиця. Ведучий спершу кличе: «Лисонько, де ти?» Лисиця не повинна видавати себе ані словом, ані рухом, так і другий раз, а третій - лисиця відповідає: «Я тут» — і кидається ловити зайців. «Зайця», який присів на п'ятки, ловити не можна. Піймані «зайці» виходять з гри.

Піжмурки. З групи учнів обирається за допомогою лічилки ведучий, який жмуриться, відвертається і заплющує очі. Той, кому випало жмуритися, промовляє: «Раз, два, три, чотири, п'ять. Я йду шукати. Хто не заховався, я не винний». Коли він побачить учня, який погано заховався, кричить: «На гарячій місці!» - та біжить «застукувати». Каже: «Друга курка – жмурка !» - тоді учень, якого застукали, йде жмуритися, а інші ховаються.

НОСИКИ - КУРНОСИКИ

Послухайте уривок з однієї відомої казки (здогадайтеся, з якої) і правильно її закінчіть.

«Якось тесля Джепетто захотів зробити дерев'яну ляльку. Не встиг він вистругати її з поліна, як лялька почала розмовляти й розмахувати руками. А коли закінчив роботу, вона стала походжати кімнатою, як справжнісінький живий хлопчик.

Джепетто назвав його Пінокіо. Усе було б добре, та Пінокіо виявився хвальком та брехунцем. Щоразу, коли він брехав, у нього довшав і довшав... » (ніс).

Діти, то що ж довшало у Пінокіо? Так, це ніс. Поговоримо про ніс. Погляньте один на одного. Які у вас носи? Вони всі різні: кирпатенькі, гострі, качечкою, картоплинкою, великі та маленькі, білесенькі та у веснянках.

А для чого потрібен ніс? Для того, щоб дихати. Через носові проходи повітря, яке ми вдихаємо, потрапляє в легені. В легенях повітря стає чистим і потрапляє через кров в організм. Проходячи через ніс, повітря очищується від пилинок: придивіться до носиків сусідів і побачите невеличкі волосинки всередині носика. Саме на них і осідає пил, який потрапляє разом з повітрям, що ми вдихаємо. Ніс забруднюється, і його слід чистити й мити. Для цього ви постійно повинні носити із собою носові хустинки.

Запам'ятайте, що разом з повітрям і пилом, який є в ньому, до нашого носа, а потім в організм може потрапити небезпечна інфекція, яка викликає хворобу. Передаються хвороби дихання, грип, ангіна, нежить. Ці інфекції потрапляють від іншої хворої людини, з якою спілкуємося. Під час спілкування хвора людина може кашляти, чхати і разом з краплинками, які потрапляють в повітря при чханні чи кашлі, вдихаємо повітря. Коли ви захворіли на такі хвороби, слід залишатися вдома, щоб не заразити інших.

Корисно знати правила поведінки з хворою людиною. Тримати ніс у чистоті, не можна засувати в ніс сторонні предмети, наприклад, кульки, шпильки.

Яку ще функцію, крім дихання, виконує наш ніс? Допомагає розрізняти запахи. Назвати предмети, які поширюють запахи (квіти, парфуми, дим, газу, продукти харчування).

Тренінг дихання. Кулька. Уявіть, що ви надуваєте повітряну кульку. Покладіть руку на живіт. Надуйте живіт, наче велику повітряну кулю. М'язи живота напружуються. Це напруження неприємне. Не будемо надувати велику кулю. Зробіть спокійний вдих животом так, щоб рукою відчуті невелике напруження м'язів. Плечі підводити не можна. Вдих — видих! М'язи живота розслабилися, зробилися м'якими. Тепер легко зробити новий вдих. Повітря саме легко потрапляє всередину і вдих вільний, ненапружений.

Промовляти:

Ось як кульку надуваємо!

А рукою перевіряємо (вдих).

Кулька лопнула, видихаємо,

Наші м'язи розслабляємо.

Дихаємо легко... рівно... глибоко...

Насос і м'яч. Один з учасників гри (може бути й дорослий) стає «насосом», інші — «м'ячами». Спочатку «м'ячі» стоять. Розслаблено тіло, напівзігнуті ноги. Корпус нахилений вперед, голова нахилена. Коли «насос» починає надувати «м'ячі», супроводжуючи свої дії звуками, учні випрямляються, надувають щоки і піднімають руки. «М'ячі» надуті. Ведучий витягує шланг «насосів» із «м'ячів». Учні із силою промовляють звук «ш-ш-ш-ш», повертаються у початкове положення.

Учнів можна поставити парами, у яких один буде «насосом», а інший — «м'ячем». Ролі змінювати.

ЯЗИЧОК-СМАКОВИЧОК

Хто живе у роті? Відгадайте про нього загадку:

Завжди в роті, а не проковтнеш. (Язик.)

Навіщо язик? Звичайно, не для того, щоб дразнитись і показувати його— це дуже негарно, і виховані діти так не роблять.

Язик потрібен для того, щоб ви могли розмовляти, жувати їжу, яку споживаєте. За допомогою язика ви відчуєте смак їжі: солодкий, гіркий, солоний, кислий.

Пригадаймо, який смак у полуниці, солі, лимона, перцю гіркого, чаю, цукерки, кави, щавлю, моркви, яблука.

Що, крім язика, є в роті? Відгадати допоможе загадка:

У лисички Любки

Дуже гострі... (Зубки.)

Скільки їх у вас? Порахуйте. Скільки їх у дорослої людини? Діти, що станеться із зубами, якщо за ними не доглядати?

ПРАВИЛА ДОГЛЯДУ ЗА РОТОМ, ЯЗИКОМ ТА ЗУБАМИ

1. Щодня, вранці і ввечері, чистити зуби та язик і полоскати рот. Для чищення зубів знадобиться зубна щітка, дитяча зубна паста або порошок. Необхідно чистити зуби, але й про язик не забувайте. Його теж слід легенько почистити щіточкою, адже на ньому, як і на зубах, залишається наліт від їжі, який заважає вільно дихати і розпізнавати смак їжі. Наліт на язичку означає, що ви захворіли.

2. Щоб зуби були здоровими, не можна їсти багато цукерок, тістечок. Цукор, який у них є, погано впливає на ваші зуби. Не можна пити надто багато газованої солодкої води, яку ви всі так любляєте. Частинки, які є у воді, руйнують емаль ваших зубів і призводять до захворювань. Починають боліти зуби.

Послухайте вірш і скажіть, чи насправді у хлопчика болять зуби. Чому він так вважає?

Ой, болить у мене зуб,
Бо не хоче їсти суп.
Хоче меду, хоче грушку.
Хоче теплу пампушку.
А як ще дасте сметани —
Вмить боліти перестане!

3. Слід запам'ятати, що ніколи не можна брати пальці до рота, особливо коли вони брудні. Бруд, який є на ваших руках, може потрапити в рот, спричинити різні захворювання. Перш ніж сісти за стіл, необхідно з милом вимити руки, помити продукти харчування. Це слід робити, навіть якщо вам не терпиться швиденько з'їсти смачну полуничку, яблучко чи вишеньку.

ВПРАВИ ДЛЯ ЯЗИКА

Тренінг. *Сердитий язик.* Язик впирається у верхні зуби, потім опускається. Він намагається виштовхнути зуби назовні, потім розслабляється, неначе спить.

З язичком трапилося щось:

Він штовхає зуби!

Немов хоче їх за щось
Виштовхнуть за губи!
Він на місце повертається
І чудово розслабляється.

Горошина. Язик притискається до щоки і натискає на неї, наче за щогою захована горошина. Язику незручно бути в такому положенні, і ви повертаєте його на місце. Він розслабляється, відпочиває.

Гірка. Утримуючи кінчик язика за нижніми зубами, вигнути його гіркою. Неприємно так довго тримати язик.

Спинка язика у нас
Стане гіркою в цей час!
Їй розтанути звелю,
Бо напруги не люблю.
Язик на місце повертається
І чудово розслабляється!

Впізнай за смаком. У мішечку, який приніс учитель, є різні шматочки продуктів. Серед учнів обирають 2—3 особи, які виходять до дошки, заплющують очі і відкривають рот. Вчитель кожному кладе в рот по шматочку продуктів, а учні, не розплющуючи очей, називають, що вони з'їли і який у нього смак.

МОЯ ШКІРА-ЗАХИСНИЦЯ

Діти, поговоримо про захисницю-шкіру, її ще називають оболонкою.

Подивіться на шкіру. Яка вона у вас? Гладенька, чистенька, рожева. Для чого шкіра?

Шкіра — це зовнішня оболонка, яка захищає увесь організм та його внутрішні органи від ушкоджень. Уявіть, що було б, якби не було у вас шкіри? Ви змогли б побачити всі кісточки (а їх у вас понад 200), всі органи — серце, легені, шлунок, мозок тощо. Чи красиво було б? Звісно, ні. Крім того, що шкіра робить вас привабливими, вона ще й оберігає: не пропускає всередину бруд, захищає від ударів, поранень, які можуть виявитися навіть смертельними.

Кожен має шанувати свою шкіру й доглядати за нею, тобто тримати у чистоті. Як хворіє шкіра? На ній можуть виникнути прищики, виразки, які дуже болять.

Запам'ятайте: щоб шкіра була красивою, ви повинні постійно доглядати її. Пам'ятайте прислів'я: «Чистота — запорука здоров'я».

За допомогою чого можна доглядати шкіру? У кожного з вас має бути своє мило, мочалка, шампунь, рушничок (окремо для обличчя, тіла та ніг), креми дитячі.

П'ЯТЕРО ПОМІЧНИКІВ

Загадка допоможе дізнатися про п'ятьох помічників.

Панібрати

Десятеро цих братів,
Не однакові за зростом, -
Та складну роботу й просту
Роблять разом у гурті.
Хоч буває їм сутужно,
А проте живуть всі дружно:

Прибирають все довкола,
Їжу подають на стіл;
Вишивають чи малюють —
Але ніколи не нудьгують.
Чи то шахти риють вглиб,
Чи у полі сіють хліб,
Чи працюють на заводі —
Все у них у добрій згоді...
Ладен хто відповісти:
Як же звуться ці брати? (Пальці.)

Давайте обговоримо роботу рук та пальців. Розгляньте, які у вас руки гарні, які пальці різні. В одних маленькі, товстенькі, в інших — худенькі, довгенькі.

Якими б різними за формою вони у вас не були, але за будовою вони однакові.

В кожного є по п'ять пальців. Чи, можливо, в когось більше? Порахуйте. Ні, лише п'ять пальчиків у кожного на одній руці.

Кожен палець, як і кожен з вас, має своє «ім'я»? Назвіть: перший — великий, другий — вказівний, третій — середній, четвертий — безіменний, п'ятий — мізинчик.

3.2. МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ

Табір «Усмішка» Здолунівської ЗОШ № 5

Мета: Розширити і закріпити знання учнів про професії, трудові дії та знаряддя праці, поглибити у дітей усвідомлення того, що добробут нашої країни і всіх громадян примножується працею; виховувати почуття поваги до трудівників та прагнення сумлінно працювати; сприяти розвитку трудової активності і працьовитості школярів.

Очікувані результати:

- позитивне ставлення до праці;
- дбайливе ставлення до результатів людської праці;
- усвідомлення значущості праці в житті людини;
- звичка до самообслуговування, робити все акуратно і красиво;
- виявлення вимогливості до себе, обов'язковості, охайності, бережливості, дисциплінованості, старанності;
- відповідальність за результати власної праці та праці однолітків;
- прагнення і здатність співпрацювати в спільній діяльності.

Обладнання: ілюстрація на тему «Професії», народні прислів'я про працю, кросворд.

Хід виховного заходу

I. Організаційний момент.

- Оголошення теми і мети виховного заходу.

Вихователь. Сідайте, діти, у гурті
Зустрілися ми знову!
Про славні руки золоті
Я поведу розмову.
Ті руки звичні до землі,

Будують, вміють шити...
Ми часто бачим мозолі
На їх долонях, діти.
Всі вдячні золотим рукам,
Я теж їх поважаю.
Тож хочу розповісти вам
Усе про них, що знаю.

Вихователь. Чи думали ви коли-небудь над тим, скільки людей працює, щоб ви були нагодовані, одягнуті, взуті, щоб вдома у вас було світло вечорами і тепло у холодну погоду, щоб у вашій шкільній сумці були книжки і зошити, щоб ви могли сидіти біля радіоприймача чи телевізора і слухати музику?

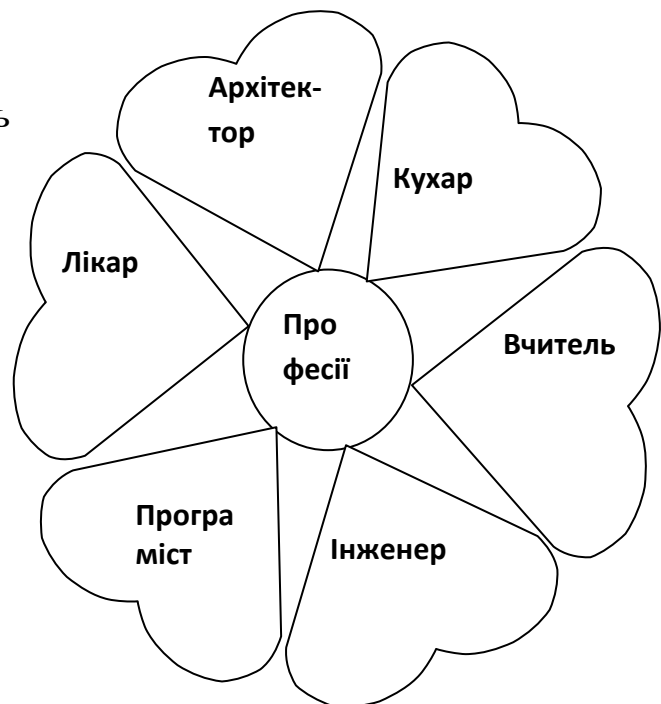
Якщо б ви задумали порахувати всіх цих людей то, мабуть, до вечора не порахували б.

II. Основна частина.

«Мозковий штурм»

- Пригадайте деякі професії і скажіть їхні позитивні і негативні сторони.

Заповніть пелюстки квітки.

Лікар. Обстежує хворих з травмами, захворюваннями серця, судин, легень, шлунку і інших органів, а також встановлює діагноз, проводить лікування. Надає екстренну допомогу, готує хворих до операції, а також спостерігає після неї. Організовує харчування і перев'язки пацієнтів.

Програміст. Працює в обчислювальних центрах виробничих об'єднань, промислових підприємств, фірм, наукових установ. Готує технічні носії інформації – магнітні і лазерні диски, жорсткий диск, магнітні стрічки та ін.

Вчитель. В початкових і середніх школах на високому рівні проводить навчання учнів по різних предметах. Домагається від учнів міцних і глибоких знань. Формує вміння і навички самостійного навчання, готує їх до практичного застосування знань.

Інженер. В науково дослідних установах бере участь в проведенні наукових досліджень або виконанні технічних розробок. Проводить складні досліди і вимірювання, виконує необхідні розрахунки, аналізує і узагальнює результати.

Кухар. На підприємствах громадського харчування готує і оформляє страви і кулінарні вироби масового попиту(салати, перші і другі страви, гарячі і холодні напої, печиво, торти, булочки), страви національної і світової кухні.

Архітектор. Розробляє проекти реставрації архітектурних пам'ятників, реконструкції історичних частин міст з включенням пам'ятників архітектури в структуру. Проводить дослідження і експерименти, пов'язані з проектним рішенням, здійснює авторський нагляд за будівництвом.

Робота в групах.

Перша група.

- Продовжи прислів'я.
  - Праця людину годує, а лінь марнує.
  - На дерево дивись як родить, а на людину як робить.
  - Бджола мала, а й та працює.
  - Що посієш те й пожнеш.
  - Зробив діло – гуляй сміло.
  - Більше роби, та менше говори.
  - Який майстер – така й робота.
  - Сім разів відміряй, а раз відріж.
  - Під лежачий камінь і вода не тече.
  - Мало хотіти – слід навчитися і вміти.

Друга група.

- Прочитати текст, виконати завдання.

Дівчинка вирішила після вечері помити посуд.
  - Мамо, - сказала вона, - тепер завжди допомагатиму тобі. І ніколи, ніколи не стомлюся.

Мати була зворушена. Вона пригорнула до себе доньку.
  - Гарзд. Якщо так, донечко, тоді завтра перед моїм поверненням додому зроби щось у хаті. Що саме – побачиш сама.
  - Добре, мамо, я все зроблю, тобі нічого не залишиться!
- На другий день мати пішла на роботу. А дівчинка гралася у себе у дворі. Потім побігла до подружок. І раптом згадала про свою обіцянку все поробити вдома.

- Ой, пропала моя голівонька! – вигукнула вона. Дівчинка стояла у дворі і дивилася на всі боки. За що б їй узятися? Але чомусь ніякої роботи не бачила.

Якби їй кинувся у вічі віник, вона б підмела у дворі. Попався б совок – прибрала б сміття, ганчірка – помила б підлогу.

Раптом дівчинка побачила на веранді ляльку, взяла її і почала гратися.

Настав вечір. Уся сім'я зібралася в хаті. Після вечері мама запитала:

- Ну, що ти сьогодні, донечко, встигла зробити в хаті.
- Ой, - відповіла дівчинка, - я шукала роботу і не знайшла її. Коли ти йшла з дому, заховала усю роботу!

Мама засміялась.

- Як це так вийшло? Віник і совок – під ганком, ганчірка он там, на цвяшку. Тобі треба навчитися самій знаходити роботу.

Наступного дня дівчинка знайшла собі роботу: підмела у дворі, викинула сміття, помила підлогу. Отак вона навчилася допомагати мамі.

Завдання :

- Що пообіцяла дівчинка мамі?
- Чому вона нічого не зробила?
- Що вона відповіла мамі на її запитання?

Третя група.

Прочитайте текст, виконайте завдання.

Яка ж професія найкраща?

- Хто потрібніший і найважливіший, - сперечалися діти, - яка професія?
- Звичайно, лікар, сказав один. Я увесь минулий рік хворів та хворів, ангіна та ангіна, а лікар вирізав мені мигдалики. І от я тепер завжди здоровий.
- Ні, сказав інший, найпотрібніший – учитель. Він нас навчає і читати, і писати.
- А от і не вчитель. Найважливіші пожежники! – гарячкував третій. У нас якось ледь будинок не згорів. Мешканці бігають, метушаться, нічого не можуть зробити. А приїхали пожежники – враз вогонь погасили!

Хто кричить: «Найважливіші льотчики», хто розхвалює листонош. З усіх боків чути: «продавець!», «комбайнер!», «водолаз!». Словом, сперечалися, аж захрипли, але так нічого не вирішили. Та це й не дивно, тому що немає на світі найважливіших професій.

Завдання:

- Впродовж оповідання подумайте, що можна було б сказати про професії доярки, міліціонера, продавця, тракториста, водія?

Четверта група.

Прочитайте текст, виконайте завдання.

Марійка любила дивитись, як мама вишиває квіти. Червона нитка до зеленої, до жовтої... так гарно виходить...

- Мамо, дай мені голку, полотно і ниток. Я теж хочу вишивати, - якось попросила Марійка.
- Ти ще мала, пальчики поколеш.
- От і не мала, от і не поколю! – запевнила дівчинка. – Хіба я не знаю, що не пальчики, а полотно треба проколювати?
- Ну, добре. – мама відрізала ножицями шматок білої тканини, дала доні голку, нитки.

Раз кольнула Марійка, вдруге... І тут нитка заплуталась.

Марійка розплутала вузли і подумала: «Мама мудрою голкою вишивала, а мені дала погану. От піде вона до крамниці, візьму її голку і теж гарний рушничок вишию...»

Пішла мама до крамниці. Марійка мерщій за мудру голку, за полотно. Та не встигла й двічі кольнути, як гострий біль пронизав пальчик. На очах виступили сльози.

- Мудра, а така колюча!.. – сердилася дівчинка на материну голку.
  - Чого ти заплакана, Марійко? – повернувшись, запитала мати.
  - Рушничок вишивала. Думала, твоя голка мудра, що такі гарні квіти вишиває... а вона колеться.
  - Будь-яка голка проворна, коли вона в мудрих пальцях. Берино полотно, та не поспішай, а дивися, як потрібно...
- Надвечір Марійка з матір'ю вишила першу волошку.
- То хто мудрий? – усміхнулася мати – голка чи пальчики?

Завдання:

- Що просила Марійка в мами?
- Що хотіла взяти Марійка, коли мама піде до крамниці?
- Чому вона подумала, що мамина голка краща?
- Чому дівчинка плакала?

III. Заклучна частина.

Обговорення виконаних групами завдань.

Представник кожної групи доповідає про виконану роботу.

Вихователь. Обравши собі професію, пам'ятайте про головну для вас сьогодні. Про неї дуже влучно сказав знайомий вам поет А. Костецький у своєму вірші «Найголовніша професія».

Вихователь. Спитай у тата чи у мами,
Які професії у них.
Професій в світі є чимало,
Сповна їх вистачить на всіх.

Та є одна поміж професій,
Якої вчать всі в житті,
Яка для кожного найперша,
Якої вчитиметесь ви.

Учитель, лікар чи геолог,
Письменник, слюсар чи шахтар –
Всі називають головною
Одну професію – школяр!

Бо всім відомо, що без школи,
Без знань, що мусиш ти набуть,
Не станеш у житті ніколи
Тим, ким в дитинстві мрієш бути.

3.3. ЗАНЯТТЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ ТРЕНІНГУ

«Вчимося спілкуватися»

Табір «Усмішка» Здолбунівської ЗОШ І-ІІІ ст. № 5

Мета: розвивати навички слухання, ефективного спілкування, навчати різноманітних прийомів вербального та невербального спілкування; ознайомити з різними видами спілкування.

Очікувальні результати: підвищення рівня культури спілкування, розвиток комунікативних здібностей школярів, сформованість основ ціннісного ставлення до оточуючих.

Обладнання: плакати, маркери, стікери, клубок ниток, цукерки.

Ведучий: ми сьогодні зібралися для того, щоб краще пізнати себе і більше подружитися один із одним. Перш ніж розпочати будь-яке заняття існують певні правила, яких будемо дотримуватися і ми, ознайомтеся із ними.

Вправа: «Правила групи»

(Правила групи вивішені на дошці і учасники з ними знайомляться).

Вправа: «Клубочок»

Ведучий: станьте в коло. У кожного з нас є нагода повідомити про себе. Можливо хтось захоче розповісти щось про себе чи про свої захоплення.

У мене в руках клубочок. Я його тримаю і розповідаю про себе. «Мене звати... Я дуже люблю... Мені подобається... », передається клубочок далі, навпроти, лишаючи в руках ниточку.

Бачите скільки нового ми дізналися одне про одного.

Інформаційне повідомлення

Ведучий: сьогодні ми з вами поведемо розмову про спілкування, про сенс спілкування в житті людей.

Що таке спілкування? *Спілкування* – це обмін інформацією, це зв'язок між людьми, під час якого виникає контакт. Спілкування потрібне людині. Вона спілкується з людьми, з тваринами, за допомогою листів, телеграм, телефону, Інтернету. Таке спілкування є непрямим.

А коли люди бачать одне одного і розмовляють, то таке спілкування є прямим.

Спілкуючись, ми не замислюємось, що під час спілкування сприймаємо людину, взаємодію з нею за допомогою слів, міміки, жестів.

Мова, речення розвивається за допомогою і під впливом спілкування з дорослими. Мова розвивається поступово і процес її розвитку складається з кількох етапів:

1-й – підготовчий (немовля слухає звуки, слова);

2-й – дошкільний вік (відбувається розвиток усної розмовної мови);

3-й – навчання в школі.

Можна навести багато прикладів, коли людина не спілкуючись не розмовляє (наприклад, Мауглі).

Вправа: « Айсберг »

Отже, спілкування людині вкрай потрібне! А тепер подумайте, що нам допомагає, а що заважає у спілкуванні. Для цього я вам роздам аркуші рожевого

паперу, на яких запишете, що вам допомагає у спілкуванні, а на блакитному аркуші – що заважає. На підготовку ви маєте 3 хв.

Допомагає	Заважає
Тиша	Коли кричать, гамірно
Цікава інформація	Не цікаво
Коли тебе слухають	Кепський настрій
Спільний інтерес	Думаю про своє
Усмішка	Не подобається співрозмовник

Учні, закінчивши писати, підходять до прикріпленого ватману, на якому зображений айсберг. У верхній частині прикріплюють аркуші рожевого кольору на яких записано, що допомагає у спілкуванні, зачитують їх. А в нижній частині айсбергу прикріплюють аркуші блакитного кольору, на яких записано, що заважає спілкуватися.

Обговорення. Підсумок

Вправа Комплімент

Комплімент – це приємне схвалене зауваження на чийсь адресу. Чи часто ви чуєте компліменти стосовно себе? Подумайте, чи є у вас привід похвалити товаришів, знайти хороші слова для кожного з них ?

Один французький письменник сердито зауважив у колі друзів: «Якщо одним словом ти можеш ошчасливити людину, яким же негідником треба бути, щоб цього слова не сказати !» (*Томас Пейн*). Різкувато, але справедливо.

Хід вправи: на столі лежать цукерки. Ви берете їх в руки і даєте своєму сусідові, говорячи комплімент.

- Чи важко було сказати комплімент?

Вправа “ Попроси чаю у провідника “.

Зараз ми розіграємо ситуацію, яка може трапитись в житті. Нехай троє осіб вийдуть за двері, їхнє завдання – окреме. Серед тих, хто залишився, оберемо одного. Ви – провідник у поїзді, через 10 хв. закінчується ваша зміна і потрібно до того часу іще написати звіт. Зараз до вас зайде новий пасажир, який хоче чаю. Як би він вас не вмовляв, ви повинні не давати чаю, але якщо він прохатиме з позиції партнерського спілкування і вам захочеться дати чаю, ви можете це зробити.

Учасникам, які стоять за дверима, дають таку інструкцію: «Ви чекали поїзда і дуже змерзли. Вам дуже хочеться чаю. Попросіть у провідника чаю так, щоб він вам не відмовив». (*Чай просить кожний окремо*).

Після завершення «провідник» розповідає про свої враження, говорить, що спонукало до дій.

- Що сприяло досягненню успіху в цій ситуації ?

- Чи впливає на ситуації якість характеру ?

Ведуча: на завершення нашого заняття хочеться дати вам декілька рекомендацій **для успішного спілкування:**

1. Виявляти ширий інтерес до інших. Бути радником, вивчаючи індивідуальні особливості людей завжди і всюди. Намагайся зрозуміти, подивитися на світ іншими очима.

2. Не принижуйте самооцінку інших. Не звинувачувати, не критикувати, не спробувавши зрозуміти іншого. Не хвалитися, не демонструвати байдужість до когось. Виявляти в комусь гарні риси характеру, хвалити когось.
3. Бути уважним слухачем. Заохочувати інших розповідати про себе, вести розмову довкола інтересів співрозмовника.
4. Частіше посміхатися.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Методичні рекомендації організації літнього оздоровлення дітей / І. Бех, С. Кириленко, Т. Косарева// Позакласний час.- 2009. - № 9-10. – С. 39-63.
2. Виштак О. Горизонти літа: методичний збірник [для організаторів літнього відпочинку дітей]/уклад. О.Виштак//Шкільний світ. - 2008. - № 13. - 63 с.
3. Давидюк Н.Ю. Організація відпочинку та оздоровлення дітей у пришкільному таборі: практичний посібник/упор.Н.Ю.Давидюк, А.І.Намчук.- Рівне: РОППО, 2009. – 84 с.
4. Дівенко В.Г. Пришкільний оздоровчий табір «Романтик»/В.Г.Дівенко, О.А.Чуба//Позакласний час.- 2011.- № 6. - С.33-44.
5. Листопадов Ю.Г. Детский лагерь как образовательная система: подготовка кадров/ Ю.Г.Листопадов; Шуйский ГПУ//Педагогические технологии. – 2005. - № 4. – С. 24-35.
6. Серба Т.Б. Літнє оздоровлення та відпочинок дітей у прихідному туристсько-спортивному таборі: випуск 3/упор. Т.Б.Серба. - Тернопіль-Харків: Ранок, 2011. – С. 11-17.
7. Тихенко Л.В. І знову літо! : Організація літніх оздоровчих таборів та навчання дітей-лідерів : методичний посібник / - Л.В Тихенко, В.Г. Бабич, Т.М. Доценко. – Біла Церква, 2009. – 256 с.